

Jaarverslag 2020

47595

Stichting voor Protestants-Christelijk Basis-
en Orthopedagogisch Onderwijs te
Rotterdam-Zuid
Postbus 50529
3007 JA ROTTERDAM

Inhoudsopgave

A Bestuursverslag (inclusief verslag Raad van Toezicht)	2
B Jaarrekening	
B1 Balans per 31 december 2020	40
B2 Staat van baten en lasten 2020	41
B3 Kasstroomoverzicht 2020	42
B4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	43
B5 Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans	48
B6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen	56
B7 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	57
B8 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten per sector	64
B9 Overzicht verbonden partijen	69
B10 Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen	70
C Overige Gegevens	
C1 Bestemming van het exploitatiesaldo stichting	73
C2 Gebeurtenissen na balansdatum	73
C3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	75
D Bijlagen	
D1 Gegevens over de rechtspersoon	

Bestuursverslag 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Het schoolbestuur

1.1 Profiel

1.2 Organisatie

2. Verantwoording van het beleid

2.1 Onderwijs & kwaliteit

2.2 Personeel & professionalisering

2.3 Huisvesting & facilitaire zaken

2.4 Financieel beleid

2.5 Risico's en risicobeheersing

3. Verantwoording van de financiën

3.1 Staat van baten en lasten en balans

3.2 Financiële positie

4. Continuïteitsparagraaf

4.1 Ontwikkelingen in meerjarig perspectief

4.2 Staat van baten en lasten en balans

Voorwoord

Hoe vergroot je de kansen voor kinderen in Rotterdam om zich te ontwikkelen tot sterke, weerbare Rotterdammers? Deze vraag drijft ons elke dag en is bepalend voor de vormgeving van ons onderwijs. Onderwijs waarin medewerkers, leerlingen én ouders een actieve rol spelen. En waarin we van, aan én met elkaar leren.

In dit jaarverslag verantwoorden we ons over onze inspanningen om onze leerlingen kansrijk onderwijs te bieden in het afgelopen jaar. Een jaar dat gedomineerd werd door de uitbraak van corona hetgeen grote gevolgen bleek te hebben voor (de voortgang) van het onderwijs.

De scholen gingen dicht, de leerkrachten moesten omgaan met de uitdaging om digitaal onderwijs te verzorgen. In eerste instantie bleek het nodig om vele gezinnen allereerst te voorzien van digitale middelen. In de stad Rotterdam zijn we daarbij geholpen door meerdere partijen, maar in het bijzonder noemen we stichting de Verre Bergen, die een grote bijdrage heeft geleverd door laptops ter beschikking te stellen voor veel van onze leerlingen.

In korte tijd leerden we heel veel en pasten we ons aan. En het is ons gelukt om gedurende het jaar van scholen dicht, scholen weer open en alle onrust die daarmee gepaard ging, onze leerlingen binnen de gegeven mogelijkheden maximaal onderwijs en aandacht te bieden.

Ondanks de beperkingen door de coronapandemie, hebben we in de organisatie op een aantal terreinen mooie ontwikkelingen ingezet en resultaten behaald, zoals de doorontwikkeling van onze kwaliteitscultuur, de start van Zuid plus+ in het kader van Begaafd op Zuid, inzet op zorg en begeleiding op scholen, de introductie van onze nieuwe website (pcbo.nl) en het werken aan de positionering van de scholen in het kader van de veranderende stad.

Onze dank gaat uit naar iedereen die zich heeft ingezet om onze ambities te realiseren: alle collega's, de raad van toezicht, de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad, de afzonderlijke medezeggenschapsraden, ouders en samenwerkingspartners.

Veel leesplezier!

Diane Middelkoop en Piet Monster, college van bestuur

1. Het schoolbestuur

1.1 Profiel

Missie

PCBO wil een betekenisvolle bijdrage leveren aan de persoonlijke ontwikkeling van kinderen in Rotterdam(-Zuid). Dit doen we door het bieden van inspirerend en ontwikkelingsgericht onderwijs. Dagelijks zetten de 870 'hartwerkers' van PCBO zich in om onze ambities waar te maken. Dit alles vanuit een christelijk geïnspireerde traditie.

Ons onderwijs

PCBO verzorgt onderwijs op 26 reguliere basisscholen. Naast basisonderwijs biedt PCBO ook speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs en kinderopvang op peuterspeelzalen aan. Op elf scholen vallen de peuterspeelzalen onder het bevoegd gezag van PCBO, op de andere scholen wordt samengewerkt binnen een aanbod voor de peuters met instellingen voor welzijnswerk.

Onze scholen staan, met uitzondering van de Regenboog SO school, 'op Zuid'. Rotterdam-Zuid is een gebied dat van oudsher kampt met sociaaleconomische problemen. Onze basisscholen hebben dan ook allemaal een schoolweging die hoger is dan 31¹. Elf van onze scholen staan in zogenaamde focuswijken. In deze wijken bieden de scholen tien uur dagprogrammering naast de reguliere lestijd. Deze uren bevatten leertijduitbreiding en verrijkingsaanbod.

Naast regulier basisonderwijs verzorgt PCBO speciaal onderwijs op twee scholen: de A.J. Schreuderschool en de Regenboog. Deze scholen bieden onderwijs aan zeer moeilijk lerende kinderen van 4 tot 13 jaar.

Tenslotte vermelden we dat PCBO eveneens onderwijs verzorgt aan een aantal nieuwkomersklassen.

Strategische visie

Voor onze strategische visie nemen wij vier thema's als uitgangspunt. Voor elk thema bepalen we jaarlijks een aantal doelstellingen die in de jaaragenda worden uitgewerkt.

Vanzelfsprekend is het kwaliteitskader van de overheid voor ons richtinggevend en zijn onze activiteiten erop gericht om te voldoen aan de deugdelijkheidseisen.

In onze strategische visie neemt de sociaaleconomische context van Rotterdam-Zuid een belangrijke plaats in. Op Zuid en met name in de zeven focuswijken komen drie keer zoveel kinderen voor in kansarme situaties dan elders in Nederland. PCBO-scholen voelen het dan ook als opdracht om ambitieus te werken aan kansrijk onderwijs voor onze kinderen.

Wij zien het als onze opdracht om met onze PCBO-scholen bij te dragen aan een hoopvolle toekomst voor de kinderen van Rotterdam(-Zuid). Met een brede ontwikkeling rusten wij kinderen toe voor een toekomst in een diverse, complexe samenleving waarin zij hun passie en talenten benutten en uitstralen. Samen met de partners die deze opdracht delen, doen wij wat hiervoor noodzakelijk is.

Klik [hier](#) voor de volledige strategische visie.

De vier thema's van PCBO zijn:

- Kind centraal

Op PCBO-scholen heerst een klimaat van met én van elkaar leren. We willen het beste uit onze leerlingen halen en hen maximaal stimuleren om hun talenten te ontwikkelen. Dit alles binnen een structuur van duidelijkheid en een positieve omgang met elkaar. In ons lesaanbod krijgen de basisvakken taal en rekenen éxtra aandacht en naast onderwijs, hebben we ook veel oog voor brede vorming. Leerkrachten krijgen bij

¹ De schoolweging is de maat voor de leerlingpopulatie die wordt toegepast bij de beoordeling van de resultaten van scholen. De schoolweging wordt uitgedrukt in een getal tussen de 20 en de 40.

PCBO de ruimte om op hun eigen manier kinderen maximaal te laten groeien. Wij willen veilige scholen zijn waar ieder kind zich welkom voelt.

- Ouders als partners
Hoe beter de afstemming en samenwerking tussen thuis en school, hoe groter de groei van leerlingen is. We stellen ons dan ook altijd gastvrij op en investeren onder meer in onderwijsondersteunende activiteiten. Daarbij bieden we, waar nodig, professionele begeleiding. Alles om het partnerschap met ouders te vergroten en zo het maximale uit onze leerlingen te halen.
- Vakmanschap en meesterschap
Vakmanschap en meesterschap: dát geeft de doorslag voor goed onderwijs. Wij investeren niet alleen in de professionele ontwikkeling van starters en zij-instromers, maar ook in de groei van onze overige leerkrachten en schoolleiders. Door onze kennis op peil te houden en ervaringen met elkaar te delen, versterken we onze kwaliteitscultuur. Op onze scholen werken dan ook leerspecialisten.
- De wereld om ons heen:
Onze scholen hebben een verbindende rol in de wijken waar ze staan. Deze rol versterken we door intensieve samenwerking met een netwerk van partners: het Nationaal programma Rotterdam-Zuid (NPRZ), gemeente Rotterdam, het samenwerkingsverband van 20 Rotterdamse schoolbesturen (PPO), organisaties voor buitenschoolse opvang, wijkorganisaties en het bedrijfsleven.

Toegankelijkheid & toelating

PCBO biedt onderwijs vanuit de christelijk geïnspireerde traditie. Onze scholen bieden onderwijs aan leerlingen met meer dan de 200 nationaliteiten die Rotterdam rijk is en staan open voor iedere cultuur en ieder geloof.

1.2 Organisatie

Contactgegevens

- Stichting voor Protestants-Christelijk Basis- en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid
- Bestuursnummer 47595
- Elzendaal 15, 3075 LS Rotterdam
- 010-4191300
- pcbo@pcbordam.nl
- www.pcbo.nl

Bestuur

Het college van bestuur bestaat uit twee leden, Diane Middelkoop, voorzitter en Piet Monster, lid.

De aandachtsgebieden van mevrouw Middelkoop zijn:

- Onderwijs: onderwijskwaliteit, onderwijsontwikkeling, passend onderwijs
- Identiteit
- Communicatie
- Externe contacten

De aandachtsgebieden van de heer Monster zijn:

- Financiën
- Huisvesting
- Personeel en Organisatie

Hoofd- en nevenfuncties college van bestuur in 2020

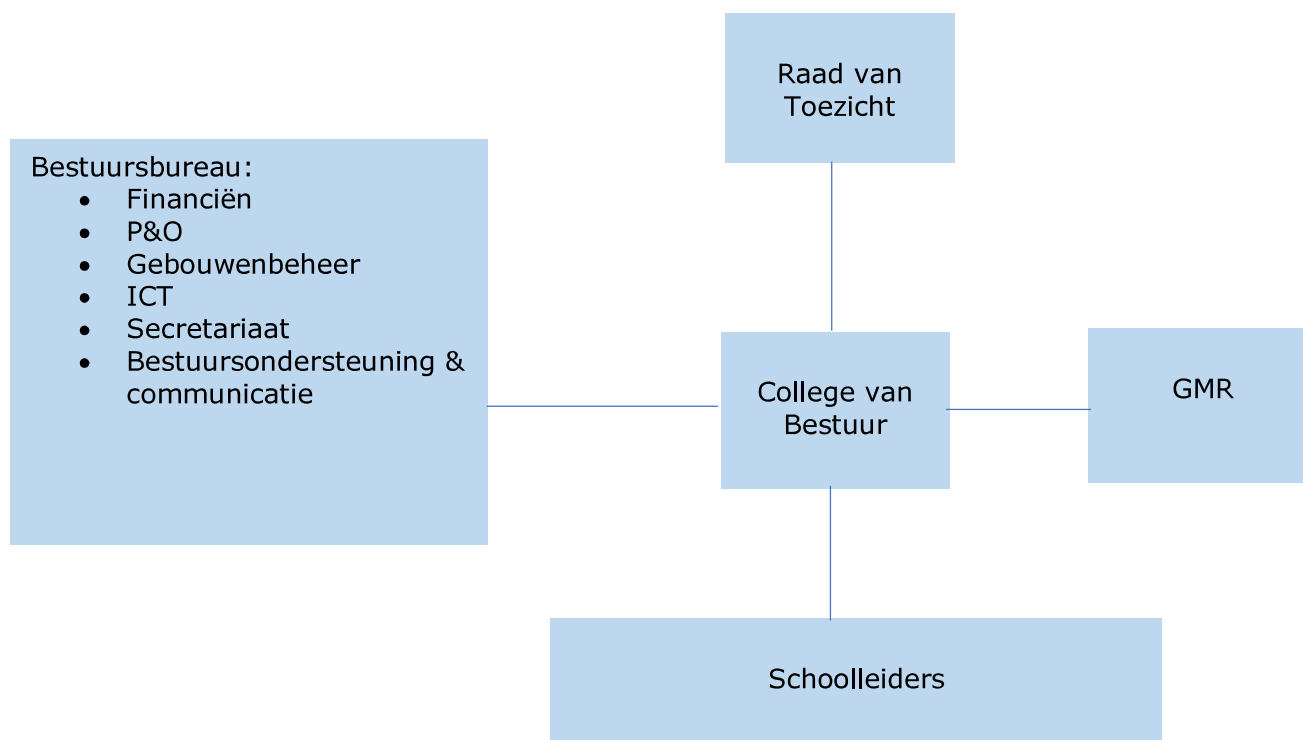
Naam	Hoofdfunctie	Nevenfunctie (onbezoldigd)
Mevr. A.N. Middelkoop	Voorzitter college van bestuur	- Secretaris St. ICBO - Lid bestuur bestuurdersvereniging PO tot 19 maart 2021 - Lid bestuur Vereniging voor onderwijsbestuurders, vanaf 19 maart 2021 - Lid bestuur NPRZ (Nationaal Programma Rotterdam Zuid)
Dhr. P. Monster	Lid college van bestuur	- Penningmeester St. Buzz010 - Penningmeester St. ICBO

Scholen

- Voor een overzicht van onze scholen: www.pcbo.nl, [overzicht scholen](#).

Organisatiestructuur

Onze organisatie is in dit organogram in kaart gebracht.

Ontwikkelingen governance/jaarverslag raad van toezicht

Vooraf

Volgens goed gebruik legt de raad van toezicht jaarlijks publieke verantwoording af over de vormgeving van het interne toezicht bij de Stichting PCBO Rotterdam-Zuid en de activiteiten in het verslagjaar. Met dit verslag wordt hieraan uitvoering gegeven.

De raad is zich bewust van de maatschappelijke discussies over de toegevoegde waarde van organisaties in de publieke sector en waakt erover dat de beschikbare middelen worden ingezet voor het primaire doel van de stichting: de ontwikkeling van de kinderen in de scholen en peuterspeelzalen, die leidt tot deelname aan passende vormen van voortgezet onderwijs en die de basis vormt voor betrokken burgerschap.

Organisatie van het interne toezicht

Samenstelling van de raad

De raad van toezicht bestaat uit zes leden. Begin 2020 is door de benoemingsadviescommissie gestart met het zoeken naar een geschikte opvolger voor de heer Van der Ent. De commissie heeft extern gezocht naar een geschikte opvolger op basis van de regeling voor werving en selectie van leden van de raad van toezicht. Deze procedure heeft geleid tot de benoeming per 1 juli 2020 van de heer H.W.J.J. de Bruijn tot lid met expertdomein ondernemerschap.

Van alle leden van de raad zijn de nevenfuncties in kaart gebracht, waarbij werd vastgesteld dat er geen conflicterende belangen zijn.

Samenstelling raad van toezicht in 2020

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Expertisedomein</i>	<i>Rooster van aftreden</i>
Mevr. J.M. Molenkamp	Voorzitter	onderwijs	1 maart 2021
Mevr. M.P.G. Rietbergen	Vicevoorzitter	jeugdzorg en jeugdrecht	1 maart 2023*
Dhr. D. van der Ent	lid tot 1-07-2020	ondernemerschap	1 april 2020*
Dhr. H.W.J.J. de Bruijn	lid	ondernemerschap	1 juli 2024
Dhr. J. ter Maaten	lid	financiën	1 juni 2023
Mevr. M.C. Lewis	lid	HRM-beleid	1 april 2022
Mevr. N.E. Groenewegen	lid	mens en samenleving	1 april 2023

* 2^e termijn

Hoofd- en nevenfuncties raad van toezicht in 2020

<i>Naam</i>	<i>Hoofdfunctie</i>	<i>Nevenfunctie</i>
Mevr. J.M. Molenkamp	Zelfstandig adviseur en coach, geassocieerd met Charistar	Voorzitter bestuur Stichting voor Theater en Muziek Westland (Muziekmeesters en Koperen Kees)
Mevr. M.P.G. Rietbergen	- Kinderrechter-plaatsvervanger Instantie: Rechtbank Amsterdam - Jeugdrechtadvocaat Instantie: Meesters aan de Maas Advocaten	- Lid Adviescommissie Familie- en Jeugdrecht Instantie: Nederlandse Orde van Advocaten - Lid Adviesraad Instantie: Stichting Bijzondere Curator Nederland - Lid Raad van Advies Master Jeugdrecht Instantie: Universiteit Leiden - Docent Jeugdrecht Instantie: OSR / SDU

		- Lid redactie REP, tijdschrift voor relatierecht en praktijk
Dhr. D. van der Ent	geen	geen
Dhr. H.W.J.J. de Bruijn	Programmamanager Onderwijs & Arbeidsmarkt, Havenbedrijf Rotterdam (tot 11 mei 2020)	-Voorzitter Economische Advies Raad Vlaardingen -Lid raad van toezicht SAB (Stichting Afvalverwerking Binnenvaart) tot 1 juli 2020 -Bestuurslid Huis van de Toekomst Vreewijk, paviljoen bij SG Calvijn in Vreewijk) -Lid raad van toezicht Museum Vlaardingen (vanaf 1 augustus 2020) -Lid Comité van aanbevelingen voor 'Kunstwerk De Overkant'
Dhr. J. ter Maaten	Ipse de Bruggen, Vereniging GO! voor Jeugd	- Voorzitter KiN - Bewindvoerder
Mevr. M.C. Lewis	Bestuurder S&L Zorg	- Voorzitter bestuur Hospice de Waterlelie - Voorzitter RvT SKVR - Bestuurslid VNO NCW Brabant Zeeland - Lid RvT AZRR (Ambulancezorg Rotterdam Rijnmond)
Mevr. N.E. Groenewegen	Directeur-bestuurder Stichting Jeugdinterventies	Lid raad van toezicht Kindertelefoon tot 1 oktober 2020

Commissies

De raad kent twee adviescommissies: een remuneratiecommissie en een (financiële) auditcommissie. Voor beide commissies geldt dat deze een adviserende taak hebben, zodat de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor besluiten bij de voltallige raad blijft.

Remuneratiecommissie

De remuneratiecommissie adviseert de raad inzake de arbeidsovereenkomsten en honorering van de leden van het college van bestuur. De commissie bestaat uit de leden Molenkamp, Rietbergen en Ter Maaten.

In december 2020 heeft deze commissie een positief advies met betrekking tot honorering beloning college van bestuur en de mobiliteitsregeling uitgebracht aan de raad van toezicht.

Auditcommissie

De financiële auditcommissie werd in 2015 geïnstalleerd vanuit de behoefte de financiële zaken in de raad meer gestructureerd en op hoofdlijnen te kunnen bespreken. De commissie, bestaande uit de leden Ter Maaten en Van der Ent (t/m 30-06-2020), en vanaf 1 juli 2020 de heer De Bruijn, adviseert over financiële aangelegenheden en de rechtmatigheid en doelmatigheid van het financieel beheer en beleid. De taken en werkwijze zijn vastgelegd in een reglement. De commissie adviseerde in 2020 onder meer over de jaarrekening 2019, de begroting 2021, vorm en inhoud van de financiële rapportages, schatkistbankieren, diverse huisvestingsaangelegenheden en het jaarplan 2020 en 2021.

Wetgeving en branchecode

Met de huidige governance structuur beschikt de Stichting PCBO Rotterdam-Zuid over een formele (organieke) scheiding tussen toezicht en bestuur en voldoet zij aan de eisen van de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur'. Tevens onderschrijft de stichting de 'Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs' van de PO-raad. De bestuurders en toezichthouders zijn dan ook aanspreekbaar op de toepassing ervan, hetgeen verhelderd is in het document 'Toezicht op wetgeving en branchecode' (juni 2016).

Handboek Intern Toezicht

De door de raad vastgestelde governance documenten zijn opgenomen in een 'Handboek Intern Toezicht'. Jaarlijks wordt de verantwoordingscyclus aangepast en in het handboek opgenomen.

Vergoeding leden raad van toezicht

De leden van de raad ontvangen voor hun werkzaamheden een vergoeding die aansluit bij het advies van de Nederlandse Vereniging voor Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI) van 2010. De bedragen worden verantwoord in de jaarrekening.

Overlegvormen

De raad kwam zesmaal bijeen in een regulier overleg met het college van bestuur. Door de coronamaatregelen hebben vier vergaderingen online plaatsgevonden via MS Teams. De inhoudelijke punten van het overleg worden in het vervolg van dit verslag uitgewerkt. Andere vormen van overleg waren:

- **Werkveldoverleg:** Tijdens dit type overleg worden actuele thema's besproken met vertegenwoordigers uit de scholen. In 2020 zijn de twee geplande besprekingen met het werkveld door de coronamaatregelen komen te vervallen.
- **Voorzittersoverleg:** In het voorzittersoverleg voor elke reguliere raad van toezicht vergadering wordt de agenda voorbereid en vindt er overleg plaats over actuele ontwikkelingen. Dit overleg wordt gevoerd door de voorzitter van de raad en de voorzitter van het college van bestuur.
- **Bilateraal overleg:** Tenslotte onderhouden de voorzitter van de raad en de voorzitter van het college van bestuur ook periodiek bilateraal overleg om de actuele voortgang te bespreken.

Kerntaken van de raad

Toezihtsrol

Jaarverslag en jaarrekening

De raad heeft in juni 2020 het jaarverslag en de jaarrekening over 2019 goedgekeurd. Deze stukken en het accountantsverslag zijn in aanwezigheid van de accountant van PricewaterhouseCoopers besproken. De raad stelde vast dat de accountant positief oordeelt over de kwaliteit van de jaarstukken en de interne processen.

Begroting

De bespreking van de begroting voor 2021 en de meerjarenbegroting vond plaats in de vergadering van december 2020. Het college van bestuur heeft in die vergadering de verantwoording van het jaarplan 2020 en het jaarplan 2021 besproken.

Onder dankzegging voor de geleverde inzet van het bestuursbureau keurde de raad van toezicht het jaarplan goed. De daarbij behorende (meerjaren)begroting wordt aangehouden in afwachting van het onderzoek van de Onderwijsinspectie naar het bovenmatig publiek vermogen van onderwijsinstellingen. In de raad van toezicht vergadering van 22 juni 2021 is de meerjarenbegroting alsnog formeel vastgesteld.

Verantwoordingscyclus

In de loop van het jaar volgt de raad een verantwoordingscyclus die met het college van bestuur is overeengekomen, waardoor de raad inzicht heeft in de trends bij diverse kengetallen over de bedrijfsvoering en de kwaliteit van het onderwijs. Deze cyclus levert – samen met de informatie in het jaarverslag – de informatie op voor de ijkpunten in het intern toezichtkader. In 2020 zijn de volgende resultaten besproken:

- **Voortgang strategische visie:** In 2017 is een nieuwe strategische visie opgesteld. Jaarlijks wordt deze visie in samenspraak met scholen vertaald in een jaarplan. Het college van bestuur rapporteert twee keer per jaar over de voortgang van het jaarplan aan de raad van toezicht.

- *De resultaten van landelijke toetsen en de onderwijskwaliteit:* De raad wordt periodiek geïnformeerd over de resultaten van de landelijke toetsen en de ontwikkelingen die het college van bestuur en de scholen inzetten in het kader van onderwijskwaliteit. Door de coronamaatregelen is in 2020 geen eindtoets afgenomen in groep 8. Wel is in 2020 gebouwd aan het bestuurlijke systeem van kwaliteitszorg. Dit proces en de uitwerking ervan is toegelicht en besproken met de raad van toezicht.

Adviesrol

De raad van toezicht heeft naast zijn taken als toezichthouder en werkgever tevens een klankbordfunctie voor de leden van het college van bestuur. De leden van de raad worden hierbij met name ook geraadpleegd vanuit hun expertiserol. In 2020 zijn er o.a. besprekingen gewijd aan de jaarplannen, corona, het lerarentekort, de IKC's, de kwaliteitscultuur en het communicatie- en marketingplan.

Werkgeversrol

Jaargesprek

De raad van toezicht spreekt jaarlijks met de leden van het college van bestuur over hun functioneren, hun professionaliseringsagenda en hun welbevinden. Deze gesprekken werden in 2020 gevoerd door de voorzitter en de vicevoorzitter van de raad.

Toepassing CAO voor bestuurders

In aansluiting op het onderhandelingsakkoord tussen de bestuurdersvereniging en de Vereniging voor Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI) werd de beloning van de bestuurders in 2020 conform het akkoord vastgesteld. De bedragen en vergoedingen worden verantwoord in de jaarrekening. De honorering van de bestuurders volgt de salarisschalen van de CAO voor bestuurders en blijft binnen de wettelijk gestelde kaders (Wet Normering Topinkomens voor overheidsinstellingen).

Declaraties

Declaraties van persoonlijk voorgeschoten onkosten vinden plaats conform het in 2016 vastgestelde declaratiereglement voor de leden van het college van bestuur. Het lid van het college van bestuur verantwoordt declaraties bij de voorzitter van het college en de voorzitter van het college bij de voorzitter van de raad van toezicht.

Functioneren raad van toezicht

Evaluatie

In 2020 heeft de jaarlijkse evaluatie plaatsgevonden met de voltallige raad van toezicht zonder het college van bestuur.

Deskundigheidsbevordering

Voor de verdere professionalisering van de raad werd ook in 2020 deelgenomen aan het netwerk voor toezichthouders en bestuurders van Verus (Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs) en het aanbod van de Vereniging voor Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI).

2020 was slechts enkele weken oud toen de eerste berichten over een nieuw virus ons bereikten.

Op dat moment kon nog niemand vermoeden hoe groot de impact van dit COVID19-virus zou worden op onze samenleving, op het onderwijs en meer in het bijzonder op onze onderwijsorganisatie, onze medewerkers, onze leerlingen en hun omgeving.

De medewerkers hebben in 2020 een geweldige prestatie geleverd. Dankzij hun vasthoudende inzet heeft PCBO vele corona-uitdagingen het hoofd kunnen bieden en het jaar in vele opzichten toch nog goed kunnen afronden.

De Raad van Toezicht bedankt het College van Bestuur en alle medewerkers van PCBO voor hun inzet in 2020. Dankzij deze inzet blijft het mogelijk om nu én in de toekomst kwalitatief goed onderwijs op Rotterdam-Zuid te leveren.

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

De GMR is het medezeggenschapsorgaan op centraal niveau. De raad heeft op grond van de WMS (Wet Medezeggenschap Scholen) advies- en instemmingsrecht op beleidsvoorstellen die een meerderheid van alle PCBO-scholen aangaan.

De GMR heeft twaalf zetels: zes vertegenwoordigers namens het personeel en zes vertegenwoordigers namens ouders. Het contact met de achterban verloopt in de regel via de medezeggenschapsraden (MR-en) van de scholen.

De GMR is in 2020 drie keer bijeengekomen. Dit betrof reguliere GMR-vergaderingen waarvan twee vergaderingen door de coronamaatregelen online hebben plaatsgevonden. De twee bijeenkomsten gepland met de raad van toezicht hebben door de coronamaatregelen niet plaats kunnen vinden.

Vaste agendapunten bij de GMR-vergaderingen zijn het strategisch jaarplan, de jaarrekening, het jaarverslag en de begroting. Verder is gesproken over de ontwikkelingen rondom de scholen door het coronabeleid, de onderwijskwaliteit, de voortgang van het communicatie- en marketingplan en de werving van nieuwe leden voor de GMR.

Op het gebied van P&O kwam het lerarentekort met de noodplannen, de gewijzigde CAO en het functieboek aan de orde.

De samenstelling van de GMR is in 2020 gewijzigd. Vertrokken is Cor van Os (voorzitter, personeelsgeleding). Nancy Kruit heeft voorlopig het voorzitterschap overgenomen.

Per 31 december 2020 bestond de GMR uit de volgende leden: ♦♦ Nancy Kruit (voorzitter, personeelsgeleding) ♦♦ Ingrid Delhaas (personeelsgeleding) ♦♦ Ida Roessingh (personeelsgeleding) ♦♦ Lennart van der Schee (oudergeleding) ♦♦ Andy Ramrattan (oudergeleding). Het vinden van nieuwe leden voor de GMR heeft onze constante aandacht, maar werd dit jaar bemoeilijkt door de coronapandemie.

Horizontale dialoog en verbonden partijen

Het college van bestuur neemt deel aan de overleggen op stedelijk bestuurlijk niveau: de sectorkamers Primair Onderwijs, de sectorkamer Het Jonge Kind en de stuurgroep Huisvesting.

Een belangrijke groep stakeholders zijn de instellingen die peuterspeelzaalwerk aanbieden. In het kader van het stedelijke Nul-groepen beleid heeft PCBO contact met deze instellingen in Rotterdam-Zuid en worden afspraken gemaakt die voor die instellingen en voor PCBO-scholen van gezamenlijk belang zijn.

Scholen hebben met veel VO-scholen contact in verband met de plaatsing van kinderen in het voortgezet onderwijs. Op bestuurs- en schoolniveau wordt samengewerkt met CVO, bijvoorbeeld met pre-gymnasiumprogramma's en in de Zuidergymnasiums basisschool.

Het college van bestuur heeft intensieve contacten met InHolland en met de Hogeschool Ede over het plaatsen van studenten van de PABO. Deze contacten leiden tot diverse vormen van werkplekleren en tot een continue instroom van afgestudeerden in de scholen.

In Rotterdam-Zuid wordt het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ) uitgevoerd. In dit programma werken Rijk, de gemeente Rotterdam, corporaties, zorginstellingen, schoolbesturen, bedrijfsleven, politie en Openbaar Ministerie aan een gezonde toekomst voor Rotterdam-Zuid (www.nprz.nl). PCBO is met een groot deel van haar scholen in dit gebied actief. De voorzitter van het CvB van PCBO is in november 2019 toegetreden tot het bestuur van het NPRZ en zit de Onderwijstafel voor, een platform waarin PO, VO, MBO- en HBO-instellingen uit Rotterdam participeren.

Samenwerkingsverbanden

PCBO maakt deel uit van de samenwerkingsverbanden PPO en FOKOR.

Alle Rotterdamse basisscholen, scholen voor speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs werken binnen PPO Rotterdam samen om ieder kind het onderwijs te bieden dat het nodig heeft. Doelstelling is het basisonderwijs in Rotterdam zo goed toerusten dat ook kinderen die extra ondersteuning nodig hebben naar een reguliere basisschool in hun eigen buurt kunnen.

FOKOR is de vereniging voor samenwerkende schoolbesturen voor (speciaal) basis- en (speciaal) voortgezet onderwijs in Rotterdam.

Klachtenbehandeling

Er zijn in 2020 drie klachten ingediend bij het college van bestuur. Twee klachten zijn niet in behandeling genomen door het bestuur omdat de kwestie op schoolniveau is opgelost. Een klacht is ingediend bij de landelijke klachtencommissie en is ongegrond verklaard.

Juridische structuur

De juridische structuur is een stichting.

Governance

In de [Code Goed Bestuur in het primair onderwijs](#) zijn basisprincipes vastgelegd omtrent professionaliteit van bestuurders, toezichthouders en managers in het primair onderwijs.

Het bestuur handhaaft deze code. Klik [hier](#) voor het managementstatuut.

Funcitiescheiding

De funcitiescheiding is binnen PCBO georganiseerd op organieke wijze: er is een bestuur en er is een raad van toezicht.

2. Verantwoording van het beleid

2.1 Onderwijs & kwaliteit

Onderwijskwaliteit en kwaliteitszorg

Definitie van kwaliteit

In het verlengde van de strategische visie is in de begeleidingsgroep kwaliteit, bestaande uit een vertegenwoordiging van directeuren en de adviseur onderwijs en kwaliteit van het bestuursbureau, gewerkt aan een uitwerking van de definitie van kwaliteit. Het toezichtkader van de inspectie heeft hierbij gediend als uitgangspunt. Voor de reguliere basisscholen is elke standaard uit het kader op stichtingsniveau uitgewerkt in het document 'Definitie van kwaliteit: wanneer zijn we bij PCBO tevreden over...'. Deze definitie van kwaliteit is in juli 2020 door alle schoolleiders vastgesteld in het Forum. Daarna is de definitie van kwaliteit voor het SBO, het SO en voor onderwijs aan nieuwkomers uitgewerkt en vastgesteld.

Zicht op kwaliteit

Het bestuur houdt op verschillende manieren zicht op de kwaliteit van de scholen:

- Jaarlijks schoolbezoek door CvB
- Jaargesprek CvB met schoolleiders
- Kwaliteitsgesprekken door adviseurs van het bestuursbureau
- Begeleidingstrajecten voor individuele scholen
- Analyses M-toetsen, E-toetsen en centrale eindtoets
- Rapportages behaalde referentieniveaus ten opzichte van schoolnormen
- Documenten op schoolniveau: schoolplan, jaarplan, verbeterplan
- Externe onderzoeken, op verzoek scholen of op aanwijzing van het bestuur
- Tevredenheidspeilingen (ouders, leerlingen, personeel)
- Deelname verdiept toezicht GGD

Werken aan kwaliteit

In verschillende gremia wordt continu gewerkt aan het optimaliseren van de kwaliteit:

- Forum voor directeuren
- Netwerkbijeenkomsten o.a. voor IB, ouderbetrokkenheid, starters, schakelklassen
- PLG Hoogbegaafdheid
- Bovenschoolse werkgroepen, zowel vast (o.a. personeel, ICT, financiën en kwaliteit) als projectmatig (referentieniveaus, advisering)
- Vanuit het bestuursbureau o.a. door adviseurs kwaliteit en passend onderwijs
- Netwerk VVE-coaches

Wanneer scholen hun doelstellingen niet (dreigen te) behalen werken we met verbeterplannen en monitoren we de resultaten intensief. Zo nodig zetten we ondersteuning in door in- of externe begeleiders of adviseurs.

Verantwoorden over kwaliteit

PCBO verantwoordt zich over de kwaliteit aan de directeuren, de GMR en de raad van toezicht. Dit vindt gedurende het hele schooljaar plaats in de reguliere vergaderingen. Voor de externe stakeholders is het bestuursverslag beschikbaar via de website van de stichting.

PCBO verantwoordt zich ook naar de inspectie van het onderwijs. De inspectie hanteert sinds 2017 een bestuursgerichte aanpak waarbij in principe elk schoolbestuur eens in de vier jaar bezocht wordt. Tussentijds kunnen op basis van de risicoanalyse van de inspectie kwaliteitsonderzoeken op scholen plaatsvinden en nemen PCBO-scholen regelmatig deel aan themaonderzoeken.

Doelen en resultaten

Eindtoets

Vanwege de coronapandemie is in 2020 geen verplichte eindtoets afgenomen in de groepen 8. Alle overstappende leerlingen ontvingen in februari een voorlopig advies. Vanwege het ontbreken van de eindtoets kon dit advies niet meer bijgesteld worden. Onderstaande tabel maakt duidelijk aan hoeveel leerlingen welk advies werd gegeven in 2018, 2019 en 2020.

	2018		2019		2020	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
VWO	84	12,2	97	13,9	69	9,1
HAVO-VWO	64	9,3	54	7,7	77	10,1
HAVO	69	10,0	64	9,2	66	8,7
VMBO TL/GL-HAVO	64	9,3	79	11,3	83	10,9
VMBO GL/TL	137	19,9	141	20,2	151	19,9
VMBO K-VMBOGL/TL	33	4,8	63	9,0	45	5,9
VMBO K	71	10,3	63	9,0	72	9,5
VMBO B-K	54	7,8	56	8,0	73	9,6
VMBO B	94	13,7	60	8,6	94	12,4
PRO	18	2,6	21	3,0	30	3,9
Totaal	688	100	698	100	760	100

Referentieniveaus

Vanaf 2020-2021 hanteert de inspectie voor de beoordeling van de onderwijsresultaten van de scholen een nieuw onderwijsresultatenmodel. Dit nieuwe model is gebaseerd op de referentieniveaus voor lezen, taalverzorging en rekenen. Voor de drie vakgebieden wordt over drie jaar gemiddeld bekeken welk percentage leerlingen het fundamentele niveau behaalt (1F) en welk percentage het streefniveau (2F voor lezen en taalverzorging, 1S voor rekenen). De gemiddeld behaalde percentages worden voor beide indicatoren (1F – 2F/1S) afgezet tegen een signaleringswaarde horend bij de schoolweging, de nieuwe maat om rekening te houden met de leerlingpopulatie van de school. Vanwege het ontbreken van de eindtoets in schooljaar 2019-2020 beschouwt de inspectie voor de beoordeling van de onderwijsresultaten in schooljaar 2020-2021 het gemiddeld behaalde percentage op de twee indicatoren over de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019. Op basis van de openbare data komen drie PCBO-scholen voor 1F uit onder de signaleringswaarde. Onderzoek leverde op dat dit bij twee scholen berust op foutieve levering van gegevens aan DUO; zij scoren wel degelijk boven de signaleringswaarde. De enige school die onder de signaleringswaarde uitkomt op 1F viel in 2017-2018 uit op rekenen. Hierop is het rekenonderwijs stevig herzien, wat in het schooljaar 2018-2019 leidde tot een betere score. De stijgende lijn in rekenopbrengsten zet zich voor deze school voort getuige de LVS-gegevens. Op 2F/1S scoren alle PCBO-scholen boven de signaleringswaarde.

Vaststellen streefnormen

In het onderwijsresultatenmodel heeft de inspectie signaleringswaarden vastgesteld voor de indicatoren 1F en 2F/1S. Deze signaleringswaarden zijn het minimum wat behaald moet worden. De inspectie spoort scholen en besturen aan zelf haalbare, ambitieuze schoolnormen op beide indicatoren te bepalen. In een traject ondersteund door externe data-analisten is bestuursbreed door scholen gewerkt aan het vaststellen van een schoolnorm. Door het ontbreken van de eindtoets is in 2020 niet vast te stellen of de normen zijn behaald.

LVS-toetsen

In 2020 zijn de M-toetsen op alle scholen afgenomen. Vanwege de schoolsluiting door de coronapandemie heeft het bestuur besloten afname van de E-toetsen niet te verplichten. Alle scholen hebben in een analyseformat verantwoord op welke manier zij zicht hielden op de ontwikkeling van hun leerlingen, welk beeld dit opleverde en op welke manier het onderwijs is afgestemd. Negentien scholen namen de E-toetsen af in juni/juli, vier scholen in september (afname met de B-norm), drie scholen namen geen E-toetsen af. Op basis van de aangeleverde analyses hebben volgens de cyclus van kwaliteitszorg kwaliteitsgesprekken plaatsgevonden.

Onderwijsresultaten

De onderwijsresultaten per school zijn terug te vinden op scholenopdekaart.nl.

Internationalisering

Meerdere PCBO-scholen hebben Engels opgenomen in het curriculum. Alle scholen besteden aandacht aan wereldburgerschap.

Inspectiebezoeken

In 2020 heeft de inspectie een aantal scholen bezocht.

In januari werd een school bezocht naar aanleiding van de risico-inventarisatie van de inspectie. Deze school scoorde op de eindtoets drie jaar onder de ondergrens horend bij de scholengroep. Het bestuur had al langere tijd zorgen over de onderwijskwaliteit op deze school. Derhalve was door een externe deskundige op de school al een QuickScan afgenomen en werd reeds gewerkt met een verbeterplan. De inspectie gaf de onderwijskwaliteit een onvoldoende oordeel. De aanbevelingen van de inspectie sloten aan bij het verbeterplan. Begin 2021 vindt op de school een herstelonderzoek plaats.

In september vond op een school een kwaliteitsonderzoek plaats in zowel de reguliere klassen als in de klassen voor onderwijs aan nieuwkomers. Dit was enkele maanden nadat op deze school een nieuwe directeur was gestart. Zowel het onderwijs in de reguliere klassen als in de schakelklassen kregen een onvoldoende oordeel. De school heeft een jaar de tijd om de onderwijskwaliteit te verbeteren.

In 2019 vond op een school met schakelklassen een nulmeting plaats van de onderwijskwaliteit. De kwaliteit van het onderwijs werd onvoldoende bevonden, maar aangezien het een eerste onderzoek betrof werd er aan het inspectiebezoek geen oordeel verbonden. In 2020 vond het herstelonderzoek op deze locatie plaats. Tijdens dit bezoek kreeg de onderwijskwaliteit in de schakelklassen een voldoende oordeel. Het didactisch handelen werd beoordeeld met goed.

In 2020 heeft een zestal scholen deelgenomen aan thema-onderzoeken; één school werd bezocht in het kader van de pilot van het onderwijs aan 10- tot 14-jarigen dat wordt verzorgd door onze basisschool samen met een school voor voortgezet onderwijs, de andere scholen werden bevraagd op de afstemming van hun kwaliteitsverbetering op de leerlingpopulatie. Aan deze onderzoeken zijn geen oordelen verbonden en hiervan zijn geen rapporten beschikbaar.

Visitatie

Er heeft tijdens het verslagjaar geen bestuurlijke visitatie plaatsgevonden.

Passend onderwijs

PCBO maakt samen met 21 schoolbesturen onderdeel uit van het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam (www.pporotterdam.nl). Deze besturen bieden gezamenlijk onderwijs in Rotterdam voor ruim 50.000 leerlingen. In Rotterdam is gekozen voor een centraal model. PPO biedt onderwijsondersteuning op maat op de scholen via maatwerkbudgetten en faciliteert scholen om op wijkniveau te werken via wijkmaatwerkbudgetten. PPO beschrijft haar doelstellingen in het ondersteuningsplan, dat wordt goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering, bestaande uit de aangesloten besturen.

Er wordt gewerkt vanuit de volgende actielijnen:

1. Rotterdamse kinderen volgen thuisnabij, passend onderwijs
2. Ouders worden als samenwerkingspartner optimaal betrokken
3. Samen werken op het snijvlak van onderwijs en zorg

PCBO besteedt de middelen die in het kader van de lumpsum worden uitgegeven aan de inzet van extra personeel.

Strategische doelstellingen 2020

Naast de continue aandacht voor het onderwijs in onze scholen spraken we in 2020 een aantal strategische doelstellingen af. In dit verslag bespreken we de doorontwikkeling van onze kwaliteitscultuur (hoofdstuk 2.1), de start van Zuid-Plus+ in het kader van Begaafd op Zuid, inzet op zorg en begeleiding op scholen, inzet op marketing en communicatie en richten we in het kader van de veranderende stad het vizier op de positionering van de scholen.

Zuid-Plus+

In maart 2020 is PCBO gestart met Zuid-Plus. 35 meer- en hoogbegaafde leerlingen uit groepen 6 en 7 van verschillende scholen krijgen onderwijs in een wekelijkse tweedaagse setting buiten de eigen school met passend aanbod bij hun ontwikkeling. Het compacten en verrijken staat centraal en er is veel aandacht voor de executieve vaardigheden. IPC en Positieve Psychologie vormen de basis van het programma. De leerlingen hebben drie dagen deelgenomen. Toen werden de scholen gesloten vanwege corona. Met de volledige opening van de scholen zijn de leerlingen weer gestart tot de tweede lockdown voor de kerstvakantie.

Zorg en begeleiding

Onze scholen geven onderwijs aan leerlingen die relatief vaker begeleiding nodig hebben op onderwijskundig gebied of omdat extra zorg bij de leerling of het gezin vereist is. Naast ons reguliere onderwijs heeft PCBO twee SBO scholen en twee SO scholen, scholen die bezocht worden door leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften. Daarnaast verzorgt PCBO onderwijs aan nieuwkomers, eveneens leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften. Met de inzet van een adviseur zorg en begeleiding op het bestuursbureau voorzien we in adequate ondersteuning en begeleiding voor al onze scholen bij vraagstukken rondom zorg en begeleiding. Het college van bestuur koos ervoor om een adviseur via PPO in te huren op detacheringsbasis gedurende een jaar. Daarna wordt dit werk structureel ingebed in de organisatie.

Thema's die aan bod kwamen waren o.a. het inzichtelijk krijgen van thuiszitters, het adviseren over schorsingen en verwijderingen, het ondersteunen bij een betere samenwerking tussen directeuren en IB-ers bij complexe casuïstiek en het uitwerken van een kwaliteitskader SO/SBO en schakelklassen.

Positionering en profilering scholen

Rotterdam-Zuid verandert: in tal van gebieden vindt (ver)nieuwbouw plaats. De gemeente beoogt hiermee een evenwichtiger woningaanbod te creëren voor diverser publiek qua economische achtergrond. Dat heeft voor scholen gevolgen: andere ouders hebben andere onderwijsbehoeften en scholen dienen zich tot de vraag te verhouden wat dat voor hun onderwijs betekent. Op een aantal scholen leidt dit tot een herbezinning op hun positie in de wijk en hun profilering.

Zo introduceerden we het concept Rotterdams Goud (www.cedgroep.nl/themas/artikel/rotterdams-goud-voor-gelijke-kansen) in drie van onze scholen. De kern van het concept bestaat uit de volgende elementen: de leerkracht staat centraal, d.w.z. de schoolorganisatie is zo ingericht dat de leerkrachten maximaal kunnen presteren, er worden scherpe keuzes gemaakt in het curriculum, waarbij de kernvakken en burgerschap centraal staan en de gedragcultuur is het fundament waarop het onderwijs wordt vormgegeven.

Dit onderwijsconcept is bewezen effectief in New York, waar het is ontwikkeld voor een soortgelijke leerlingpopulatie als in Rotterdam-Zuid. De CED-groep werkt samen met BOOR, Kind en Onderwijs en PCBO dit concept in Rotterdam uit op zeven scholen.

Het Ministerie van OCW en de gemeente Rotterdam zijn betrokken bij deze ontwikkelingen. De Erasmus Universiteit is aangesloten, omdat we onderzoek en praktijk bij elkaar willen brengen en willen aantonen wat werkt.

Marketing en communicatie

In 2020 is onze website vernieuwd. Doel was om PCBO op eigentijdse wijze te presenteren aan ons (toekomstige) personeel en ouders.

	Proces doelstelling	Doel
Doorontwikkeling kwaliteitszorg	Uitwerking definitie kwaliteit voor SO, SBO en onderwijs aan nieuwkomers	Behaald
	Uitwerking cyclus kwaliteitszorg voor SO, SBO en onderwijs aan nieuwkomers	Behaald
	Doorontwikkeling cyclus kwaliteitszorg	Loopt nog
Referentieniveaus	Bepalen streefnormen per school	Behaald
Zorg en begeleiding	Kwartier maken voor de functie adviseur zorg en begeleiding	Behaald
	Bieden van ondersteuning aan scholen op het terrein van zorg en begeleiding	Behaald
	Ontwikkelen beleid op het terrein van zorg en begeleiding	Loopt nog
Begaafd op Zuid	Opstarten Zuid+, deeltijdsetting HB-onderwijs	Behaald
Positionering en profilering scholen	Start onderwijsconcept Rotterdams Goud op drie PCBO-scholen	Behaald
	Uitvoeren omgevingsanalyses en profileringsonderzoeken op scholen	Loopt nog
Marketing en communicatie	Vernieuwing website	Behaald

2.2 Personeel & professionalisering

Doelen en resultaten

In 2020 heeft het college van bestuur ondersteuning geboden aan de scholen om de gevolgen van het lerarentekort aan te pakken. Dit is gedaan door actief mee te denken in de vormgeving en uitvoering van de plannen in G5-verband en op stedelijk niveau. Ook is

het aantal ontslagverzoeken, mede vanwege de coronapandemie lager dan in de afgelopen jaren. Dit is mede een verklaring voor een daling van ongeveer 28 openstaande vacatures begin 2020 naar ongeveer 5 openstaande vacatures in het derde kwartaal. Ook hebben wij enkele zij-instromers kunnen werven en hen hiermee ontwikkelingsmogelijkheden kunnen bieden.

Er is een aanvang gemaakt met het vormgeven en implementeren van de maatregelen van 'Slim Organiseren'. De middelen zijn verdeeld over alle scholen. Er wordt veelal ingezet op versterking van begeleiding van leerkrachten en niet zozeer op een andere manier van opleiden. PCBO heeft veel scholen die de vacatures 'traditioneel' invullen door gebruik te maken van verschillende opleidingstrajecten die leiden tot de onderwijsbevoegdheid.

Toekomstige ontwikkelingen

In 2020 is onder begeleiding van een extern adviseur het document visie op goed werkgeverschap vormgeven met het college van bestuur. Door de coronapandemie is dit stuk nog niet besproken met de intern betrokkenen en verder uitgerold binnen de organisatie.

Uitkeringen na ontslag

In geval van gedwongen ontslag zijn de gesprekken erop gericht om in alle redelijkheid tot een billijke en bij de onderwijssector passende ontslagvergoeding te komen waarbij de richtlijnen vanuit het Participatiefonds de ondergrens vormen en de berekeningsgrondslagen van de transitievergoeding een uiterste bovengrens.

Ter voorkoming van uitkeringen na ontslag worden de maatregelen gehanteerd volgens het reglement van het Participatiefonds. Inspanningen worden verricht door het onderhouden van de beoordelingsgesprekken bij tijdelijke aanstellingen, streven om bij mogelijk ontslag de werknemer te behouden in eigen functie, voor eigen organisatie en ook ondersteuning bieden bij het zoeken/begeleiden en verwerven van een werkkring buiten de eigen organisatie. Voor de toekomst is het van belang om extra aandacht te hebben voor duurzame inzetbaarheid. Onderzoek is nodig

of dit kan worden vormgegeven in een personeelsbeleidsplan met aandacht voor begeleiding van nieuwe collega's, coaching en/of scholing.

Aanpak werkdruk

Na bekendmaking van werkdrukmiddelen wordt de informatie over het beschikbare budget door de schooldirecties gedeeld met de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad (PMR) en het team. Per school is de aanpak verschillend, maar bij iedere school wordt een inventarisatie gedaan naar de wensen van alle collega's. De inventarisatie wordt voorgelegd tijdens een teamvergadering waarbij door alle teamleden wordt aangegeven welke aanpak de voorkeur heeft. De uitkomst wordt door de directie besproken met hun team en de PMR. De PMR heeft bij alle scholen instemming verleend.

De beschikbare middelen lopen op van ruim € 1 miljoen voor schooljaar 2018/2019, € 1,5 miljoen voor schooljaar 2019/2020 tot € 1,7 miljoen voor schooljaar 2020/2021.

De middelen worden onder meer ingezet voor extra handen in de klas, vakleerkrachten, inhuur begeleiding voor buitenschoolse activiteiten, netwerkbeheer, materialen voor ICT, orthotheek en handvaardigheid. Ca. 65% van deze middelen wordt ingezet voor eigen personeel en ca. 30% voor de inhuur van personeel.

Begroting van de inzet voor het schooljaar 2020/2021:

Eigen personeel	€ 1.118.500
Inhuur van personeel	€ 501.800
Materieel	€ 106.600
Nascholing	<u>€ 11.800</u>
Totaal	<u>€ 1.738.700</u>

Uitgaven in 2020:

Eigen personeel	€ 1.034.373
Inhuur van personeel	€ 436.834
Materieel	€ 68.424
Nascholing	<u>€ 1.429</u>
Totaal	<u>€ 1.541.060</u>

Onderstaand een greep uit de genomen niet-financiële maatregelen:

- bewuste keuzes maken in aanvullende activiteiten zoals vergaderdruk, administratieve last, bezoek culturele instellingen, etc.
- flexibele inzet van een deel van de werktijd, dagdelen vrij roosteren
- nog meer gebruik maken van elkaars kwaliteiten
- inzet van stagiaires, studenten en ouders.

Strategisch personeelsbeleid

Afstemming op de onderwijskundige visie

De strategische visie staat geheel in het teken van het bereiken van excellente onderwijskwaliteit. In 2019 is een aanzet gemaakt om de strategische visie nader in te vullen en hebben we het kwaliteitsbeleid ontwikkeld en vastgesteld. Aansluitend daarop zal het personeelsbeleid, toegespitst op de realisatie van onderwijskwaliteit en op de onderwijskundige visie, worden vormgegeven. Het realiseren van de gestelde onderwijsdoelstellingen is een uitdaging gezien de ingewikkelde maatschappelijke ontwikkelingen zoals het lerarentekort.

Dialog

De kaders van het personeelsbeleid krijgen vorm in dialoog met schoolleiders waarna de schoolleiders binnen de kaders het school specifieke personeelsbeleid afstemmen op de kenmerken van de school met in achtneming van de bevoegdheden van de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad. Waar nodig vindt ook overleg plaats met specifieke groepen medewerkers binnen de organisatie.

2.3 Huisvesting & facilitaire zaken

Strategische ontwikkelingen

De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor het goed huisvesten van scholen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Hoe beter de leeromgeving, des te beter leerlingen functioneren. Daarom spant de gemeente zich om in de onderwijshuisvesting waar nodig te verbeteren. PCBO participeert actief in het bestuurlijk overleg en werkt mee aan de totstandkoming van beleid.

Om te zorgen dat onze leerlingen onderwijs volgen in goede leeromgevingen wordt vanuit het bestuursbureau dagelijks gewerkt aan het realiseren, beheren en exploiteren van de schoolgebouwen. Om actief te kunnen blijven sturen op de kwaliteit van de huisvesting zullen wij in 2021 ons eigen huisvestingsbeleid door middel van een notitie nader formuleren. Het huisvestingsbeleid geeft heldere kaders en spelregels voor het realiseren, beheren en exploiteren van de schoolgebouwen binnen de ambities die binnen Rotterdam zijn geformuleerd.

In mei 2020 heeft de gemeente Rotterdam het integraal huisvestingsplan 2020-2023 vastgesteld. Dit plan is in overleg met de schoolbesturen ontwikkeld door middel van zogenoemde gebiedssessies waarin schoolbesturen per wijk afspraken hebben gemaakt over de onderwijshuisvesting. In het IHP zijn twee ambities geformuleerd.

- Een evenwichtiger onderwijsaanbod: betere geografische spreiding van sterk, gevarieerd en kwalitatief goed onderwijs over de stad en de wijken. Kortom, de beste school in de buurt!
- Beter kwaliteit huisvesting: bij nieuwbouw duurzamer en flexibeler bouwen, zodat groei, krimp en medegebruik makkelijker te realiseren is.

Voor de realisatie van deze ambities zijn procesafspraken gemaakt om de individuele schoolaanvragen te behandelen. Deze afspraken komen samengevat op het volgende neer. Een ontwikkeling begint met het opstellen van een businesscase. Na goedkeuring van deze businesscase kan overgaan worden tot het selecteren van een architect om te komen tot een definitief ontwerp waarna het contracteren van een aannemer aan de orde komt en de bouw kan starten.

Naast deze strategische keuzes is er aandacht voor het onderhoud en de verduurzaming van onze schoolgebouwen onderwerp van aandacht geweest.

In 2020 is gewerkt aan onderstaande projecten

	Proces doelstelling	Doel
<i>Nieuwbouw/renovatie</i>		
Da Costaschool	Opstellen businesscase	Loopt nog
De Sleutel	Oplevering nieuwbouw	Behaald
Het Open Venster	Bouwteam formeren	Behaald
Pniëlschool	Definitief ontwerp naar gemeente	Behaald
<i>IHP</i>		
Contractonderhoud		Behaald
Meerjarig onderhoud		Loopt nog
<i>Duurzaamheid</i>		
Zonnepanelen Hoeksteen	Ingebruikname	Behaald
TL-armaturen vervangen Prins Willem-Alexander	Plaatsen LED-verlichting	Behaald
TL-armaturen vervangen Schreuder	Plaatsen LED-verlichting	Behaald
Spouwmuurisolatie Schreuder		Loopt nog

Nieuwbouw

Voor de Da Costaschool is in 2018 met de gemeente overeengekomen dat voor deze school nieuwbouw zal worden gerealiseerd. De uitvoering van deze afspraak is afhankelijk van de verhuizing van een school van een ander bestuur. De uitwerking van de businesscase is gestart in 2019. In 2021 zal de definitieve businesscase aan de stuurgroep huisvesting van de gemeente Rotterdam worden aangeboden.

Het ontwerp voor de nieuwbouw van De Sleutel is begin 2018 goedgekeurd. De oplevering heeft in 2020 plaatsgevonden en het gebouw is begin 2021 in gebruik genomen.

De gemeente heeft begin 2018 een herstart gemaakt in het bouwproces voor de nieuwbouw voor Het Open Venster. In 2020 is een bouwteam geformeerd en een definitief ontwerp gemaakt. De streefdatum voor de oplevering is verschoven naar 2022. Omdat de gemeente Rotterdam bouwheer is, leidt dit niet tot een direct financieel risico.

Voor de renovatie van de Pniëlschool is de businesscase goedgekeurd. In 2019 is een definitief ontwerp gemaakt en in de zomer van 2020 is gestart met de renovatie, welke in 2021 zal worden afgerond.

De splitsing van de Doorstroom is wederom uitgesteld. In oktober 2017 is een onderzoek uitgevoerd in gezamenlijke opdracht van PCBO en de gemeente naar de consequenties van de splitsing van het pand. Hierbij is een kostenraming opgesteld. Ook in 2019 hebben we nog geen definitief akkoord van de gemeente ontvangen, waardoor de uitvoering nog niet is gestart. Definitieve besluitvorming en uitvoering vinden plaats na uitwerking van de gebiedsgesprekken medio 2021.

IHP

In het Integraal huisvestingsplan 2020-2023 staan onder andere de volgende projecten genoemd: Margrietschool, Beatrixschool IJsselmonde, Zalmplaat, Bogermanschool in combinatie met Willem van Oranjeschool.

Minder concreet worden er oriënterende gesprekken gevoerd met de gemeente over de huisvesting van de Elout van Soeterwoudeschool i.c.m. de Akker.

Contractonderhoud

In 2020 stond in de meerjarenonderhoudsplanning € 348.600 opgenomen voor contractonderhoud, hiervan is ca. € 340.500 uitgegeven.

In de planning wordt rekening gehouden met onvoorziene uitgaven (begroot bedrag per m2 bruto vloeroppervlakte). In de loop van het jaar hebben zich meerdere kosten voorgedaan, zoals het vernieuwen van een meterkast, het aanpassen van een brandmeldinstallatie en het verhelpen van een storing in een luchtbehandelingskast waardoor de

planning op dit onderdeel wordt overschreden. Doordat de uitgaven van het regulier onderhoud bij een diverse locaties iets lager zijn dan gepland is er per saldo een onderbesteding van ca. € 8.000.

Meerjarig onderhoud van de gebouwen

Vanaf 2015 is voor binnen- en buitenonderhoud één gezamenlijke voorziening getroffen. De dotatie is bepaald aan de hand van het in 2018 geactualiseerde meerjarig onderhoudsplan voor het binnen- en buitenonderhoud.

Vooruitlopend op de vanaf 2023 aangescherpte verslaggevingsregels voor de opbouw van de voorziening groot onderhoud is er in 2018 een extra dotatie gedaan, waardoor het saldo in de voorziening per gebouw positief is en blijft voor de komende jaren. In 2020 zijn extra dotaties gedaan in verband met werkzaamheden welke niet zijn opgenomen in het onderhoudsplan.

Bij de bepaling van de voorziening groot onderhoud ultimo 2020 is gebruik gemaakt van de tijdelijke uitzonderingsbepaling tot en met 2022 conform RJO artikel 4, lid 1c.

Vanaf 2023 zal de voorziening onderhoud moeten worden opgebouwd op basis van de componentenmethode. Hierover is een landelijke discussie gevoerd, waarbij OCW een werkgroep heeft gevraagd advies te geven. De belangrijkste adviezen vanuit de werkgroep zijn:

- 1) Geef schoolbesturen de tijd om te komen tot nieuwe verwerking groot onderhoud (invoering per 1-1-2023) en faciliteer de benodigde professionaliseringsslag die hiervoor moet worden gemaakt.
- 2) Kom in overleg met veld tot een scherpe definitie van groot onderhoud en leg deze vast in wet- en regelgeving.

Volgens het meerjarenonderhoudsplan stond in 2020 € 1.565.000 onderhoud gepland voor de scholen. In de loop van het jaar zijn voor een viertal scholen nog werkzaamheden toegevoegd, waarmee het totaal budget uitkomt op ruim € 2.050.000. De gerealiseerde uitgaven bedragen per eind december € 870.000. In deze uitgaven is een bedrag ad € 140.000 opgenomen voor werkzaamheden die niet gepland stonden in 2020. Voor 10 scholen lopen opdrachten met een totale waarde van € 500.000 waarvan de werkzaamheden nog niet zijn afgerond, zodat de facturen hiervan in 2021 zullen worden ontvangen. Per saldo wordt € 890.000 van de geplande werkzaamheden voor 2020 niet dit jaar uitgevoerd, hiervan wordt € 200.000 opgeschort in afwachting van nieuwbouw (Beatrix en da Costa), € 120.000 wordt gereserveerd in afwachting van splitsing van het pand (Westpunt) en € 570.000 wordt doorgezet naar 2021 (Beatrixschool, Schreuder, Hoeksteen, Akker, Sleutel en Regenboog).

Duurzaamheid

Sinds 2018 is een energicoördinator verbonden aan het bestuursbureau die ons adviseert over te nemen stappen in het kader van duurzaamheid.

Na in 2019 en 2020 een school voorzien te hebben van zonnepanelen is er een analyse gemaakt van de mogelijkheden van verdere verduurzaming van onze gebouwen met gebruikmaking van zonnepanelen. Op basis van deze analyse is een prioritering opgesteld waarbij rekening is gehouden met de staat van het onderhoud van het dak, rendement en ligging. In 2021 worden drie scholen voorzien van zonnepanelen en worden voorbereidingen getroffen voor een volgende tranche.

Ingeval van nieuwbouw en renovatie zullen toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid in de planvorming worden betrokken.

Ventilatie

Sinds de zomervakantie 2020 is er veel aandacht voor de ventilatie op scholen. Het RIVM constateert dat de overdracht van het nieuwe coronavirus voornamelijk plaats vindt via druppelinfectie, en dat er op basis van de huidige inzichten geen aanwijzingen zijn dat aerogene verspreiding via hele kleine druppels en druppelkernen (aerosolen) een belangrijke bijdrage leveren aan de overdracht van het nieuwe coronavirus. Hierdoor is de precieze rol van ventilatie in overdracht van COVID-19 nog onbekend, maar als die er al is, is deze veel minder van belang dan de andere preventieve maatregelen.

In de laatste maanden van 2020 is er door een extern bureau onderzoek verricht naar de ventilatiemogelijkheden op onze scholen. Het onderzoek spitste zich toe op twee normen: voldoet het gebouw qua ventilatie aan het bouwbesluit en worden de normen van de gezondheidsrichtlijnen gehaald. Het bureau geeft met betrekking tot de

normen van het bouwbesluit aan dat van 7 scholen een deel van de lokalen niet aan de norm voldoet en een deel van de lokalen van 23 scholen voldoet niet aan de gezondheidsrichtlijnen. Naast bruikbare adviezen om op korte termijn de situatie te verbeteren en de luchtkwaliteit beter te monitoren zijn eind oktober 2020 scholen voorzien van CO² meters om de luchtkwaliteit te monitoren en de technische dienst hiervan op de hoogte te brengen. Naar aanleiding van deze metingen zullen waarschijnlijk gebouwaanpassingen nodig zijn.

Op basis van de rapporten is een eerste inschatting door een externe adviseur gemaakt van de kosten die gepaard zouden kunnen gaan met de aanpassing van 198 lokalen op onze scholen. Deze schattingen zijn onderverdeeld in drie fases: lokaal voldoet niet aan bouwbesluit en niet aan de gezondheidsrichtlijnen, lokaal voldoet niet aan de gezondheidsrichtlijnen en lokaal voldoet niet maar gebouw staat op de nominatie voor nieuwbouw of renovatie.

In 2021 zijn de eerste herbeoordelingen en gebouwaanpassingen uitgevoerd om het binnenklimaat te verbeteren.

Het aanpassen van de eerste fase (48 lokalen) zou een investering vergen tussen de € 700.000 en € 900.000 excl. BTW. De tweede fase (109 lokalen) behelst een investering tussen de € 1.600.000 en € 2.016.000 excl. BTW. De laatste fase (41 lokalen) vergt een investering tussen de € 600.000 en € 760.000 excl. BTW. Er zal een second opinion worden aangevraagd op noodzaak en kosten mede in afwachting van subsidiemogelijkheden.

Toekomstige ontwikkelingen

In 2021 zal verder invulling worden gegeven aan de ambities uit het integraal huisvestingsplan van de gemeente Rotterdam. Nieuwbouwplannen voor de Beatrixschool, Da Costaschool en Margrietschool zullen van een businesscase worden voorzien. Voor de Steven Stemerdingsschool, de Wilhelminaschool en de Bogermanschool zal de definitiefase worden opgestart. Voorts worden enkele kleinere uitbreidingen ter hand genomen. Voorts zal een notitie worden opgesteld waarin onze ambities en werkwijzen zullen worden beschreven. Onze inspanningen om onze scholen verder te verduurzamen door middel van zonnepanelen en de verbetering van het binnenklimaat duren onverminderd voort.

2.4 Financieel beleid

Financieel beleid

Ons financieel beleid beoogt de kaders van de financiële huishouding van de organisatie aan te geven. Daarmee wordt bereikt dat het financieel beleid voor alle betrokkenen eenvoudig en transparant is, dat de afspraken helder zijn en de verantwoordelijkheden duidelijk afgebakend. In een professionele organisatie waarin verantwoordelijkheden belegd zijn bij het college van bestuur en gedeeltelijk gemandateerd zijn aan schooldirecteuren en andere functionarissen, is het belangrijk dat de verdeling van de middelen transparant geregeld is en dat duidelijk is hoe verantwoording afgelegd wordt over het gevoerde financiële beleid. (Financiële) beleidsplanning is een instrument waarmee de organisatie op langere termijn verantwoorde keuzes kan maken en strategische doelen kan realiseren. Keuzes die de risico's beperken en de organisatie en afzonderlijke scholen mogelijkheden bieden samenhangende beslissingen te nemen om de gestelde doelen te bereiken. Het financieel beleid van PCBO is eenvoudig en transparant. Hiermee beogen we onder meer dat besluitvorming, toezicht, medezeggenschap en budgethouderschap betekenisvol kunnen plaatsvinden.

Het financieel beleid van PCBO is erop gericht dat beleid en financiën zo goed mogelijk op elkaar aansluiten. Hierbij is het nadrukkelijk zo dat de financiën het beleid moeten volgen. Ons financieel beleid staat niet geïsoleerd van al ons andere beleid. Het is verbonden met de overige beleidsterreinen binnen de organisatie. Aansluiting van het financieel beleid met het strategisch beleid en schoolplannen is een vereiste. Het financieel beleid is gericht op een optimale en efficiënte inzet van middelen om onze gestelde doelen te realiseren. Het voeren van een gezond financieel beleid op korte en lange termijn, zowel op bestuursniveau als op schoolniveau is een belangrijk principe. Op een aantal gebieden heeft PCBO er voor gekozen zaken bovenschools te organiseren. Dit met name om risico's centraal af te dekken of om efficiëntie te bereiken. Daarnaast is er sprake van beleid op bestuursniveau. De scholen van PCBO maken deel uit van één organisatie, die als geheel streeft naar een hoogwaardig onderwijsaanbod. Uitgangspunt binnen PCBO is dat gelden in voldoende mate beschikbaar moeten zijn voor het primaire proces, in de

wetenschap dat overhead en gezamenlijke bovenschoolse activiteiten bijdragen aan een kwalitatief goed onderwijsproces.

Doelmatigheid

Bij de beoordeling van investeringen en uitgaven met een materieel belang worden de richtlijnen vanuit het ministerie gehanteerd:

- 1 Passen de uitgaven binnen het onderwijsdoel?
- 2 Is er een zakelijk belang?
- 3 Is er gepaste soberheid?
- 4 Zijn er voor kosten gemotiveerde keuzes gemaakt?
- 5 Zijn de kosten proportioneel in relatie tot de activiteiten?

Er wordt een meerjarenbegroting opgesteld en ter goedkeuring aan de raad van toezicht voorgelegd.

De (meerjaren)begroting van PCBO kent drie hoofdonderdelen: baten, lasten en resultaat.

De baten bestaan uit drie hoofdcategorieën:

- Algemene baten (lumpsum).
- Specifieke baten (geoormerkt t.b.v. bepaalde activiteit, een specifiek doel).
- Private baten

De lastenkant van de begroting bestaat uit de kostenplaatsen waar PCBO haar activiteiten uitvoert (haar doelstellingen realiseert). Dit zijn:

- Loonkosten personeel scholen.
- Bestuur en (administratieve) organisatie.
- Gezamenlijke activiteiten.
- Materiële uitgaven scholen.
- Private uitgaven.

Het saldo van de baten en lasten is het begrote resultaat. PCBO streeft niet per definitie naar een nulresultaat. Het kan gewenst zijn een deel van de reserves, met inachtneming van het risicoprofiel aan te wenden. De begroting sluit dan bewust met een negatief resultaat. Deze keuze wordt onderbouwd in de toelichting op de begroting.

	Proces doelstelling	Doel
Dalende reservepositie	bevordering van kwalitatief goed onderwijs en afbouw vermogen	Doorlopend
Afnemende personele reserve scholen	bevordering van kwalitatief goed onderwijs en afbouw vermogen	Behaald en doorlopend
<i>Gemeentelijke subsidies:</i>		
(V)SMW	tijdige signalering van belemmeringen van leerlingen	Behaald
VVE	'vliegende' start voor 2- en 3-jarigen	Behaald
Integrale beschikking	Gelijke kansen voor elk talent	Behaald
<i>Rijkssubsidie:</i>		
Prestatiebox		Deels behaald/Loopt nog

Dalende reservepositie

Het begrote resultaat voor 2020 was negatief vanwege het voornemen extra middelen vanuit de reserves in te zetten ter bevordering van kwalitatief goed onderwijs. Echter het gerealiseerde resultaat is minder negatief o.a. door de aanpassingen in de bekostiging, de coronapandemie en de krapte op de arbeidsmarkt waardoor formatieruimte niet kan worden ingevuld.

Afnemende personele reserve scholen

Er wordt momenteel veel aandacht gegeven aan het besteden van de spaarsaldi van voorgaande schooljaren. Scholen leveren plannen in ter besteding van deze gelden. De gelden worden o.a. ingezet ter verrekening van de

tekorten uit andere schooljaren en ter voorkoming van tekorten op het huidige schooljaar. De spaarsaldi van voorgaande schooljaren worden langzaam afgebouwd.

(Voor)School Maatschappelijk Werk ((V)SMW)

Doel van het (V)SMW is het bieden en/of regelen van school gebonden zorg- en hulpverlening aan kinderen/leerlingen en hun ouders/ verzorgers en het ondersteunen van de (voor)schoollocatie binnen de zorgstructuur waarvan de (v)SMW'er deel uitmaakt. De (V)SMW'er biedt kortdurende hulpverlening, toeleiding naar hulp en schoolondersteuning (ondersteuning aan de leerkracht en in de klas).

In juni 2020 is de subsidie over 2019 vastgesteld door de gemeente conform de beschikking en verantwoording. De verantwoording over 2020 is in maart 2021 ingediend bij de gemeente.

Activiteiten conform de aanvraag zijn uitgevoerd.

Vroeg en Voorschoolse Educatie (VVE)

De peuterspeelzalen worden bekostigd vanuit de gemeentelijke subsidie VVE. Het doel is een 'vliegende start' realiseren voor twee- en driejarige kinderen. De subsidie wordt verleend op basis van het aantal groepen. In de loop van 2020 zijn 3 groepen gesloten vanwege het teruglopende aantal peuters. Per september 2020 bieden alle peuterspeelzalen 960 uur voorschoolse educatie aan.

Als gevolg van de coronapandemie zijn de peuterspeelzalen ook deels gesloten geweest in 2020. Ouders worden gecompenseerd voor de ouderbijdrage. De compensatie voor ouders met kinderopvangtoeslag verloopt via de Sociale Verzekeringsbank. De compensatie voor ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag loopt via de gemeente. De gemeente Rotterdam heeft geen rechtstreekse relatie met de ouders, daarom is gekozen voor de procedure dat de houder de ouderbijdrage terug betaalt aan de ouder en de gemeente vervolgens de houder compenseert met een aanvullende subsidie. Het rijk compenseert de gemeente.

In juni 2020 is de verantwoording over 2019 goedgekeurd door de gemeente. De verantwoording over 2020 is in maart 2021 ingediend bij de gemeente.

Integrale beschikking Rotterdams Onderwijsbeleid

De subsidie wordt verleend ten behoeve van de uitvoering van activiteiten/prestaties in het kader van Schoolontwikkelingsbudget, dagprogrammering CZ, burgerschapsinitiatieven, Rotterdamse Lerarenbeurs, vermindering ervaren werkdruk, talentscouting, zij-instroom, schakelklassen, ouderbetrokkenheid en duurzame inzet leraren. De afrekening over het schooljaar 2019/2020 is in februari 2021 ingediend bij de gemeente. De activiteiten zijn als gevolg van corona deels niet uitgevoerd.

Prestatiebox

De regeling prestatiebox is bedoeld voor opbrengstgericht werken, cultuureducatie, professionalisering van leraren en schoolleiders. De inkomsten zijn niet geoormerkt, maar dienen te worden verantwoord volgens de reguliere systematiek van de jaarrekening. Er is deels gekozen voor een bovenschoolse inzet en deels inzet op de scholen. Alle scholen hebben een budget toegewezen gekregen, waar ze een onderbouwing voor hebben opgesteld. De scholen hebben de gelden ingezet voor extra formatie o.a. in de vorm van extra handen in de klas, splitsing van groepen en talentontwikkeling en voor materiële uitgaven waaronder aanschaf van computerapparatuur, netwerkinfrastructuur, scholing, materialen voor techniek, orthotheek en scholing. Verder zijn de bovenschoolse activiteiten gecontinueerd, zoals Begaafd op Zuid, ouderbetrokkenheid, werkgroep ICT en onderwijs, Playing for Success en zwakke scholen. Vanuit het zwakke scholen budget zijn gelden toebedeeld aan het Westpunt en de Pniëlschool.

Treasury

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het treasurymanagement van de stichting. Het treasurybeleid is in een statuut vastgelegd. De algehele doelstelling voor de treasuryfunctie bij PCBO is dat deze de financiële continuïteit van de organisatie waarborgt. Het beleid is erop gericht om een zo hoog mogelijk rendement te

combineren met een zo laag mogelijk risico. Deze afweging wordt meegenomen in de productkeuze naar aard, looptijd en beschikbaarheid van middelen. Afgelopen jaren werd invulling gegeven aan dit profiel door gebruik te maken van spaarrekeningen. De vrije middelen werden op een spaarrekening gezet tegen een variabele rente. Vanwege de negatieve rente op spaarrekeningen is PCBO in 2020 overgestapt naar schatkistbankieren. De publieke middelen staan op een rekening-courant bij het Rijk.

De obligatieportefeuille is gesplitst in een privaat en een publiek deel. Het private deel zal worden belegd volgens een matig defensief risicoprofiel. De publieke beleggingen worden afgebouwd.

Het treasury statuut voldoet aan de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 6 juni 2016, nr. WJZ/800938, houdende regels voor onderwijsinstellingen omtrent het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten en de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 5 december 2018, nr. FEZ/1402273, houdende wijziging van de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 in verband met aanpassing van de definitie van lidstaat in relatie tot de voorwaarden met betrekking tot het aangaan van leningen. Klik [hier](#) voor het treasury statuut.

In 2020 zijn 2 leningen afgelost in de publieke portefeuille. In de private portefeuille hebben alleen wijzigingen plaatsgevonden binnen het Duurzaamfondsenmandaat. De overige private middelen worden alleen kortlopend weggezet op spaarrekeningen bij solide banken.

	31-12-2019	31-12-2020	
Vast rentende obligaties met looptijd 2019 resp. 2020-2033, waarde	5.880.034	5.580.034	publiek
duurzaam fondsen mandaat	2.087.737	2.194.614	privaat
Spaarrekeningen, saldi	29.900.132	-	publiek
Spaarrekeningen, saldi	3.025.171	8.479.940	privaat
Schatkistbankieren	-	24.247.593	publiek
Betaalrekeningen, saldi	73.867	42.160	
Kassaldi	8.530	8.569	
De obligaties vallen vrij in nominale waarde (x € 1.000) in 2021: 1.000, 2022: 650, 2023: 591, 2024: 400, 2025: 800, 2026: 950, 2027: 700 en 2033: 500			

Allocatie middelen

De budgetten worden per school berekend. De ontvangen subsidies worden over de verschillende beleidsterreinen verdeeld op basis van de berekeningsgrondslagen waarna budgethouders op basis van hun plannen reallocaties kunnen voorleggen aan het college van bestuur.

De bekostiging voor de leerling-afhankelijke programma's van eisen en de personele bekostiging worden in formatie- en exploitatieoverzichten verder uitgewerkt en de daarin genoemde budgetten zijn voor de school taakstellend op de middellange termijn. Hierdoor wordt het mogelijk om budgetten over meerdere jaren te verdelen.

Voor fluctuaties in de uitgaven worden reserves aangehouden.

Op basis van de keuze voor deze vorm van financieel beleid worden de jaarlijkse vergoedingen van het rijk voor de volgende zaken aangewend:

- ter bestrijding van de jaarlijkse exploitatiekosten van de scholen in personele en materiële zin;
- toevoeging van een deel van de vergoeding aan voorzieningen of aan de reserve ter dekking van een mogelijke meerjarenbegroting.

In onderstaand schema wordt de verdeling tussen het school-, algemeen ten behoeve van de scholen en bestuursbudget weergegeven.

	School	Algemeen	Bestuur
Rijksbekostiging			
- Personeel	100%		
- Materieel (jaarlijks)	33%	42%	25%
- Materieel (meerjarig)	55%	45%	
- P&A	28%	58%	14%
- Werkdruk	100%		
- Prestatiebox	54%	46%	
Gemeentemiddelen			
- Gelijke kansen	88%	9%	3%
- VVE	85%	5%	10%
- SMW	76%	24%	
Overige baten			
- Extra ondersteuning (Covid)	100%		
- Slim organiseren (incl. zij instroom)			
Financiële baten		86%	14%

Reserveringen

De omvang van de voorzieningen zijn in voorkomend geval gerelateerd aan meerjarenbegrotingen en investeringsplannen. De vrije ruimte wordt gebruikt voor het opvangen van tegenvallers of voor versneld investeren of innovatie.

Het bestuur beschikt over de volgende reserves:

- Algemene reserves
- Reserve huisvestingsbeleid
- Reserve onderwijsvernieuwing
- Personeel
- Meubilair

Onderwijsachterstandenmiddelen

De onderwijsachterstandenmiddelen worden conform de bekostigingsmethodiek op basis van schoolscores van het CBS over de scholen verdeeld.

De middelen worden ingezet voor (extra) personele inzet.

COVID-19

De kernactiviteit van de instelling, het verzorgen van onderwijs, kon in 2020 in meerdere periodes niet op de reguliere wijze plaatsvinden. In versneld tempo hebben de scholen in het voorjaar maatregelen getroffen om het leren op afstand mogelijk te maken, waarbij krachten en expertises werden gebundeld. Niet alle leerlingen beschikten over de juiste devices en de benodigde infrastructuur om digitaal onderwijs te volgen. In totaal zijn er in de afgelopen periode ruim 600 apparaten gedoneerd door Stichting De Verre Bergen aan de leerlingen die ze op dit moment zo hard nodig hebben om te kunnen werken aan school, in contact te blijven met hun juf of meester en vriend(innet)jes of klasgenoten.

Bij de heropening van scholen werd duidelijk dat de continuïteit van het leerproces op meerdere scholen in het geding bleef. De RIVM-richtlijnen en protocollen werden gehanteerd, wat betekende dat zowel collega's als kinderen door ziekte en/of het moeten testen en het afwachten van de uitslag vaak meerdere dagen onderwijs misten.

Door covid-19 zijn verschillen tussen leerlingen groter geworden. Er is sprake van leervertraging bij bepaalde kinderen, in bepaalde groepen en voor bepaalde vakgebieden. Met name over de impact van het afstandsonderwijs op de ontwikkeling van het jonge kind zijn de zorgen groot. Alle scholen hebben hun leerlingen in beeld, stemmen het onderwijs af op de beginsituatie en werken er waar nodig aan om opgelopen leervertragingen in te lopen.

Naast op het onderwijs heeft corona ook effect gehad op de schoolontwikkeling. Voorgenomen inzet op schoolniveau (met name (team)scholing) heeft in veel gevallen niet of in aangepaste vorm plaatsgevonden. Met name het feit dat externen niet de school in kunnen en het feit dat teams niet fysiek bij elkaar kunnen komen, zorgt voor een vaak afgeslankt online aanbod van scholing. De effecten van de inzet van scholing zijn lastig in beeld te krijgen, omdat ook het houden van klassenconsultaties in de huidige situatie lastig is.

Doordat veel activiteiten niet of in aangepaste vorm hebben plaatsgevonden, zal niet aangewende subsidie in het kader van het Rotterdams Onderwijs Beleid worden terugbetaald aan de gemeente.

Extra subsidies zijn ontvangen van het Rijk voor de uitvoering van inhaal-en ondersteuningsprogramma's. Veel PCBO-scholen hebben deze subsidie aangevraagd. Deze subsidies worden gebruikt om in kleine groepjes te werken aan specifieke hiaten. De programma's zijn gestart in en na de zomer van 2020. In december kwam weer een lockdown, waardoor de uitvoering vertraging op loopt. De activiteitenperiode voor de subsidie is inmiddels verlengd tot 31 december 2021.

De uitgaven als gevolg van corona betreffen extra schoonmaak (€ 152.000), schoonmaak- en beschermingsmiddelen (€ 79.000), onderzoekskosten m.b.t. ventilatie (€ 94.000) en vervangingskosten (€ 15.000).

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting is rekening gehouden met extra schoonmaakkosten. Verder is ervan uitgegaan dat alle projecten weer doorgang kunnen hebben en ook nieuwe activiteiten kunnen worden opgestart.

2.5 Risico's en risicobeheersing

De functies en verantwoordelijkheden van toezichthouder, bestuur en directie zijn beschreven in een toezichtskader, bestuursreglement en een managementstatuut.

De financiële risico's worden beheerst door het opstellen van een begroting en periodieke managementrapportages. Ter voorkoming van fraude wordt het vier ogen principe toegepast. De beheersing van de kwaliteit wordt beschreven in onze kwaliteitscyclus.

Risico's kunnen voor PCBO leiden tot materiële of immateriële schade. Ook kunnen risico's ervoor zorgen dat wij worden belemmerd bij het verwezenlijken van doelstellingen. Daarmee kunnen risico's het geven van goed onderwijs in de weg staan. Wij zijn ons dan ook bewust van het belang van risicomanagement. Maar het blijkt niet eenvoudig te zijn om adequaat inhoud en vorm te geven aan het management van risico's. De risico's zijn talrijk en spelen zich op verschillende niveaus binnen en buiten de organisatie af. Risico's zijn volop zichtbaar, maar soms ook vrij onzichtbaar. Risico's kunnen schuilen in processen, methoden, administratieve aanpakken, een aanpassing in de strategie, de externe omgeving, maar ook in gedrag en houding.

De genoemde complexiteit en de turbulente periode die achter ons ligt hebben ervoor gezorgd dat het inrichten van een risicobeheersingssysteem nog geen voldongen feit is. Hetgeen niet wil zeggen dat wij geen oog hebben voor het beheersen van risico's. Voordat wij daar een opsomming van geven beschrijven wij het soort risico's die kunnen optreden.

Vermijdbare risico's

Interne risico's die te beheersen zijn en die in principe vermijdbaar of te voorkomen zijn. Voorbeelden zijn onjuist en/of onethisch handelen van medewerkers of risico's in routinematige operationele processen. Deze risico's moeten proactief gemanaged worden door (het regelmatig) checken van processen en regels rondom gedrag en besluitvorming.

Strategische risico's

Deze risico's ontstaan door een door de organisatie gekozen strategie en zijn daarmee vrijwillig aangegane risico's. Risico's en de vermoedelijke opbrengsten van de gekozen strategie worden hierbij afgewogen. De meerwaarde van een strategie maakt dat de risico's als onvermijdelijke keerzijde van de strategie worden gezien. Bij deze risico's dient natuurlijk wel de kans van optreden en/of hun mogelijke impact te worden verkleind. Bij deze risico's dient een terugkerende dialoog te worden georganiseerd.

Externe risico's

Dit zijn niet beïnvloedbare, van buiten de organisatie komende risico's. Denk hierbij bijvoorbeeld aan macro economische, politieke, demografische omstandigheden. Deze risico's dienen te worden geïnventariseerd te worden en ook hier dient een dialoog over plaats te vinden.

	Onderwerp	Beheersingsactiviteiten
Vermijdbare risico's	Informatie en communicatie technologie Privacy Gezonde huisvesting Gezondheidsmanagement	- Implementatie zorgeloos in de Cloud - Opdracht ICT-security check - Implementatie IBP-beleid - Ventilatieonderzoek - Verzuimbeleid - Start vitaliteitsbeleid - Herverzekering eigen risico WGA
Strategische risico's	Kwaliteit van onderwijs Personeelsplanning	- Visie op leren - Beschrijving kwaliteitscyclus - Voorbereiding en start "slim Organiseren" - Implementatie communicatieplan - Visie goed werkgeverschap
Externe risico's	Demografische ontwikkelingen Politieke omstandigheden	- Diverse analyses gebiedsontwikkelingen - Deelname aan landelijke en stedelijke gremia

In voorkomend geval geven we aandacht aan opgetreden risico's. Ons voornemen is om deze risico's in te bedden in een systeem en in geval van majeure beleidsvoornemens een risicoafweging inzichtelijk te maken

3. Verantwoording van de financiën

Dit hoofdstuk verantwoordt de financiële staat van het bestuur. Het geeft de belangrijkste financiële gegevens weer en is los van de jaarrekening te lezen. De eerste paragraaf geeft een analyse van de staat van baten en lasten en de balans. In de tweede paragraaf komt de financiële positie van het bestuur aan bod.

3.1 Staat van baten en lasten en balans

Staat van baten en lasten

	Vorig jaar (T-1)	Begroting verslagjaar (T)	Realisatie verslagjaar (T)	Verschil verslagjaar t.o.v. begroting	Verschil verslagjaar t.o.v. vorig jaar
BATEN	2019	2020	2020		
Rijksbijdragen	48.614.244	46.763.230	51.255.874	4.492.644	2.641.630
Overige overheidsbijdragen en subsidies	9.134.173	9.136.995	10.099.239	962.244	965.066
Overige baten	1.307.849	1.111.265	1.186.243	74.978	-121.606
TOTAAL BATEN	59.056.266	57.011.490	62.541.356	5.529.866	3.485.090
LASTEN					
Personeelslasten	45.329.227	47.031.060	49.346.678	2.315.618	4.017.451
Afschrijvingen	1.041.164	1.109.330	1.199.980	90.650	158.816
Huisvestingslasten	4.556.388	4.326.500	5.033.146	706.646	476.758
Overige lasten	4.832.755	6.399.250	7.066.276	667.026	2.233.521
TOTAAL LASTEN	55.759.534	58.866.140	62.646.080	3.779.940	6.886.546
SALDO					
Saldo baten en lasten	3.296.732	-1.854.650	-104.724	1.749.926	-3.401.456
Saldo financiële baten en lasten	151.397	133.500	65.342	-68.158	-86.055
TOTAAL RESULTAAT	3.448.129	-1.721.150	-39.382	1.681.768	-3.487.511

Verschillen ten opzichte van de begroting

In de Rijksbijdragen zijn subsidies opgenomen voor diverse onderwerpen, zoals personele lumpsumvergoeding, materiële instandhouding, impuls gelden, de prestatiebox en groeibekostiging. De prijsbijstelling in de bekostigingsbedragen zorgen voor fors hogere inkomsten. Als gevolg van de gewijzigde bekostiging m.b.t. achterstandsmiddelen wordt via de overgangsregeling voor een groter deel betaald dan vooraf bekend was. Ook is bekostiging ontvangen voor Inhaal- en ondersteuningsprogramma's en slim organiseren welke pas in de loop van 2020 bekend werden.

De gemeentelijke subsidie voor Rotterdams Onderwijs Beleid is gewijzigd in opzet. Vanaf het schooljaar 2019-2020 ontvangen we meer gelden voor o.a. dagprogrammering en duurzame inzet leraren. Bij de VVE-subsidie is het urenaanbod voorschoolse educatie uitgebreid, waarvoor meer subsidie is ontvangen.

Het verschil in de overige baten heeft o.a. betrekking op de inkomsten voor wijkmaatwerkbudgetten en leerling maatwerkbudgetten van het samenwerkingsverband PPO.

De personele lasten zijn hoger dan begroot door de eenmalige uitkering en salarisverhoging zoals afgesproken in de cao primair onderwijs. Bij het opstellen van de begroting over 2020 was de veronderstelling dat deze cao-wijzigingen nog in 2019 konden worden verwerkt.

Bij de huisvestingslasten veroorzaken de schoonmaakkosten en de dotatie onderhoud een overschrijding op de begroting. De schoonmaakkosten zijn hoger als gevolg van extra uitgevoerde schoonmaakwerkzaamheden en de aanschaf van beschermingsmiddelen in het kader van corona. Er is een extra dotatie gedaan aan de voorziening onderhoud in verband met werkzaamheden welke niet zijn opgenomen in het onderhoudsplan.

De overschrijding op leermiddelen wordt grotendeels veroorzaakt door uitgaven inzake inhaal- en ondersteuningsprogramma's en meer materiële inzet van prestatieboxmiddelen ingegeven door de krapte op de arbeidsmarkt.

De overige lasten bestaan voornamelijk uit kosten met betrekking tot de materiële inzet van de gemeentelijke subsidies en (wijk)maatwerkbudgetten. De materiële inzet is voornamelijk hoger door de verhoging van de subsidieontvangsten.

Verschillen ten opzichte van vorig jaar

De totale Rijksbijdragen zijn gestegen in vergelijking met 2019 door de wijziging van de bekostigingsbedragen en nieuwe subsidies.

De overige overheidsbijdragen en subsidies zijn gestegen door de toegenomen subsidie voor het Rotterdams onderwijsbeleid en voorschoolse educatie.

De personele lasten zijn hoger door de loonstijging en incidentele uitbetalingen vanwege de CAO per 1-1-2020 en meer inhuur van extern personeel.

Binnen de huisvestingslasten wordt de stijging veroorzaakt door de extra dotatie aan de voorziening onderhoud en de extra schoonmaakkosten vanwege corona.

Bij de overige lasten zijn alle onderliggende posten toegenomen. De lasten met betrekking tot de materiële inzet van de gemeentelijke subsidies en de werkdrukmiddelen zijn fors toegenomen.

Balans

	Realisatie vorig jaar (T-1) 2019	Realisatie verslagjaar (T) 2020
ACTIVA		
VASTE ACITVA		
Materiële vaste activa	5.921.918	6.528.039
Financiële vaste activa	7.968.225	7.775.102
Totaal vaste activa	13.890.143	14.303.141
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen	4.000.927	5.676.907
Kortlopende effecten	0	0
Liquide middelen	33.007.700	32.778.262
Totaal vlottende activa	37.008.627	38.455.169
TOTAAL ACTIVA	50.898.770	52.758.310
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN		
Private reserve	8.682.887	8.748.980
Bestemmingsreserves privaat	1.009.440	988.897
Bestemmingsreserves publiek	25.069.187	25.044.102
Overige reserves en fondsen	299.236	239.389
Totaal eigen vermogen	35.060.750	35.021.368
VOORZIENINGEN	9.041.418	10.050.592
LANGLOPENDE SCHULDEN	59.645	49.949
KORTLOPENDE SCHULDEN	6.736.957	7.636.401
TOTAAL PASSIVA	50.898.770	52.758.310

Mutaties ten opzichte vorig jaar

Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa bestaan uit investeringen, desinvesteringen en afschrijvingen.

De investeringen in 2020 bestaan voor

- ca. € 1.051.000 uit ICT, waaronder digitale schoolborden, laptops en aanleg wifi-netwerk,
- voor ca. € 427.000 uit meubilair,
- voor ca. € 321.000 onderwijsleermethoden,
- een auto van € 35.500
- en zonnepanelen voor ruim € 76.000.

Daarentegen is ook gedesinvesteerd voor een oorspronkelijke aanschafwaarde ad € 1.352.000, opgebouwd uit € 163.400 inzake woning, € 830.000 aan ICT-middelen, € 56.000 aan meubilair, € 273.700 aan onderwijsleermethoden en € 28.900 auto. De boekwaarde van de desinvesteringen bedroeg ca. € 109.500.

Financiële activa

De private effecten bestaan per jaareinde uit een duurzaam fondsenmandaat. De publieke portefeuille bestaat uit obligatieleningen van diverse financiële instellingen en een staatsobligatielening. Vanwege het bereiken van het einde van de looptijd zijn 2 obligatieleningen afgelost.

Vorderingen

De vorderingen bestaan uit vorderingen op het Rijk en de gemeente in verband met het betaalritme, rente, huren, voorgesloten kosten en een vordering op UWV inzake transitievergoedingen.

Het totale saldo van de vorderingen is met € 1.676.000 gestegen ten opzichte van 2019. De toename van de debiteuren betreft voornamelijk gemeentelijke subsidies en voorgesloten kosten van renovatie/bouwprojecten. De vordering inzake transitievergoedingen is in 2020 van UWV ontvangen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn in 2020 per saldo met ca. € 200.000 afgenomen. Voor de verklaring hiervan wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is per saldo met € 39.000 gedaald. De grootste fluctuaties betreffen de reserves personeel, onderwijsvernieuwing en overige exploitatiereserves. De stijging van de personele reserves ad € 525.000 is o.a. het gevolg van de toename van de bovenschoolse reserve doordat gelden van de vervangingspot niet zijn ingezet bij gebrek aan vervangers (ca. € 200.000) en minder interim-managers (ca. € 320.000). De toename van de reserves onderwijsvernieuwing ad € 435.000 betreft toekomstige afschrijvingen op ICT en olp in verband met investeringen vanuit projectsubsidies (ca. € 160.000), nog in te zetten werkdrukmiddelen (ca. € 115.000) en middelen voor onderwijsleerpakket en ICT (ca. € 160.000) omdat door corona vertraging optreden in activiteiten en ook uitgaven naar nieuwe subsidie worden gerealloceerd. De afname van de overige exploitatiereserves betreft voornamelijk de afrekening met betrekking tot het gemeentelijk project Gelijke Kansen (ca € 400.000) en gelden van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs ten behoeve van (wijk)maatwerkbudgetten (ca. € 600.000).

Voorzieningen

De voorzieningen betreffen een voorziening voor jubilea, onderhoud, eigendomsgebouwen, schoolpleinen, langdurige arbeidsongeschiktheid en van 2017 t/m 2020 een voorziening voor transitievergoedingen.

- In de voorziening voor meerjarig onderhoud van de schoolpanden zijn het binnen- en het buitenonderhoud opgenomen. De dotatie vindt plaats op basis van de in 2018 geactualiseerde planning. Op basis van gewijzigde regelgeving omtrent de opbouw van de voorziening onderhoud is in 2018 een extra dotatie gedaan. Hierbij is rekening gehouden met een opbouw per gebouw, maar nog niet per onderhoudscomponent.
De dotatie wordt gevoed vanuit de jaarlijkse inkomsten voor meerjarig binnen- en buitenonderhoud vanuit het Rijk en de gemeente.
De kosten voor groot onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht.
- De voorziening transitievergoedingen is gevormd ten behoeve van transitievergoedingen die zijn uitbetaald bij ontslag van arbeidsongeschikte werknemers. Het grootste deel van de voorziening is in 2019 vrijgevallen. In 2020 is de transitievergoeding uitgekeerd waarvoor in 2019 een voorziening was getroffen.
- De voorziening langdurige arbeidsongeschiktheid betreft kosten in verband met het vertrek van medewerkers in het kader van arbeidsongeschiktheid voor zover deze niet gedekt zijn door de afgesloten WGA-verzekeringen, zijnde het eigen behoud op de stop-losverzekering van Loyalis. De in 2020 betaalde uitkeringen vallend onder deze verzekering zijn ten laste van de voorziening gebracht.

De toename betreft de voorziening groot onderhoud, de dotatie voor toekomstige uitgaven is hoger dan de gerealiseerde uitgaven in 2020.

Schulden

De schulden bevatten diverse posten zoals de handelscrediteuren, te betalen loonbelasting en een reservering voor vakantiegeld. De totale schulden zijn ca. € 900.000 toegenomen ten opzichte van 2019. Dit betreft o.a. een schuld die is ontstaan in verband met nog te besteden OCW-subsidie voor de inhaal- en ondersteuningsprogramma's ter grootte van bijna € 600.000. In de overlopende posten is een terugbetaling aan PPO opgenomen van ca. € 300.000. Ook alle overige schulden zijn gewijzigd, bijvoorbeeld de schuld m.b.t. de vooruit ontvangen termijnen in het kader

van bouwprojecten is omgeslagen naar een vordering en de schuld aan de belastingdienst is ruim € 200.000 hoger dan vorig jaar.

3.2 Financiële positie

Kengetallen

Kengetal	Realisatie Vorig jaar (T-1) 2019	Realisatie Verslagjaar (T) 2020	Begroting T+1 2021	Begroting T+2 2022	Begroting T+3 2023	Signaleringswaarde
Solvabiliteit 2	0,87	0,85	0,87	0,86	0,86	Ondergrens: < 0,3
Weerstandsvermogen	0,59	0,56	0,52	0,47	0,45	Ondergrens: < 0,05
Liquiditeit	5,49	5,04	5,43	5,09	4,73	Ondergrens: < 0,75
Rentabiliteit	5,82%	-0,06%	-2,66%	-1,97%	-2,01%	Afhankelijk van de financiële positie
Huisvestingsratio	8,3%	8,1%	8,3%	7,8%	7,8%	Bovengrens: > 10%
Reservepositie (o.b.v. signaleringswaarde OCW)	27,1%	24,2%	21,0%	17,3%	16,0%	Bovengrens: > 0
Reservepositie (o.b.v. signaleringswaarde PO-raad)	20,0%	17,7%	15,1%	14,1%	12,6%	Bovengrens: > 0

In de berekening van de begrote kengetallen voor T+1 t/m T+3 zijn de NPO-gelden niet opgenomen.

Solvabiliteit 2= (Eigen vermogen + Voorzieningen) / Totaal passiva

Liquiditeit (current ratio) = Vlottende activa / Kortlopende schulden

Rentabiliteit= (Resultaat / Totale baten + Rentebaten)* 100%

Weerstandsvermogen= Eigen Vermogen / Totale baten + Rentebaten

Huisvestingsratio= (Huisvestingslasten + afschrijving gebouwen/terreinen) / Totale lasten

Reservepositie = mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen als % van de totale baten

Kengetal	Realisatie Vorig jaar (T-1) 2019	Realisatie Verslagjaar (T) 2020
Solvabiliteit 2 excl. privaat vermogen	0,84	0,82
Liquiditeit excl. privaat vermogen	4,05	3,76
Weerstandsvermogen excl. privaat vermogen	0,43	0,40

Alle kengetallen vallen ruimschoots binnen de door de inspectie aangegeven minimumwaarden.

De solvabiliteit is gedaald omdat de schulden en voorziening zijn toegenomen terwijl het eigen vermogen is gedaald door het negatief resultaat.

De rentabiliteit was in 2019 fors hoger o.a. door ontvangen subsidie in december terwijl uitgaven conform CAO pas in februari 2020 plaatsvinden en vrijval van de voorziening transitievergoedingen.

De liquiditeitsratio is in 2020 gedaald door de vlottende activa in verhouding minder zijn toegenomen dan de schulden.

De daling van het weerstandsvermogen is grotendeels het gevolg van de gestegen baten.

De huisvestingsratio valt met 8,1% binnen de genoemde grens en ligt iets lager dan vorig jaar ondanks de gestegen huisvestingslasten, omdat de totale lasten in verhouding harder zijn gestegen.

Reservepositie

Vanaf 2016 is de financiële positie van PCBO gestaag opgelopen. De hoofdoorzaken zijn onvoorziene financiële bijdragen vanuit OCW en niet ingezette personele middelen vanwege krapte op de arbeidsmarkt. In 2020 zijn als gevolg van corona diverse bovenschoolse projecten niet uitgevoerd waardoor de afbouw van de middelen minder snel verloopt dan gepland.

In juni 2020 heeft de minister een brief aan de Tweede Kamer gezonden over signaleringswaarden voor mogelijk bovenmatig publiek vermogen van onderwijsinstellingen. Aanleiding voor deze brief is de conclusie van de inspectie van het onderwijs dat de reserves van onderwijsinstellingen geleidelijk toenemen. In de brief wordt een toelichting gegeven op de berekening van de signaleringswaarde en wordt een proces beschreven om schoolbesturen te stimuleren hun reserves af te bouwen. Ingeval een schoolbestuur daar geen gehoor aan geeft zullen nog vast te stellen handavingsmaatregelen worden getroffen.

De signaleringswaarde voor het mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen is voor PCBO 2,5 en wordt berekend door het publiek eigen vermogen (€ 25,2 mln) te delen door het normatief eigen vermogen (€ 10,1 mln).

In reactie op deze en parallel aan deze ontwikkeling heeft de PO-raad met medewerking van en ten behoeve van haar leden een eigen benchmark ontwikkeld. Beide benaderingen zijn in de navolgende schema's tot uiting gebracht.

Signalering mogelijk bovenmatige reserves (OCW/IvHO, 2020) (x 1.000)					
	2019	2020	2021	2022	2023
A. Feitelijk publiek eigen vermogen					
Eigen vermogen	€ 35.061	€ 35.021	€ 33.304	€ 30.040	€ 28.751
minus: Privaat eigen vermogen	€ 9.692	€ 9.738	€ 9.391	€ 9.044	€ 8.697
totaal	€ 25.368	€ 25.283	€ 23.913	€ 20.996	€ 20.054
B. Signaleringswaarde publiek eigen vermogen					
1.a Boekwaarde materiële vaste activa (excl. gebouwen)	€ 5.183	€ 5.917	€ 6.269	€ 5.786	€ 5.688
1.b (Aanschafwaarde gebouwen * 50%) * 1,27	€ 1.146	€ 1.043	€ 900	€ 900	€ 900
2. Liquiditeitsbuffer	€ 2.963	€ 3.136	€ 3.223	€ 3.202	€ 3.202
totaal	€ 9.291	€ 10.096	€ 10.392	€ 9.887	€ 9.790
Signalering mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen	€ 16.077	€ 15.188	€ 13.521	€ 11.109	€ 10.265
als % van totale baten	27,1%	24,2%	21,0%	17,3%	16,0%

Sector specifieke signalering mogelijk bovenmatige reserves (po/vo benchmark, 2020) (x 1.000)					
	2019	2020	2021	2022	2023
A. Feitelijk publiek eigen vermogen (funderend onderwijs)					
Eigen vermogen	€ 35.061	€ 35.021	€ 33.304	€ 30.040	€ 28.751
minus: Privaat eigen vermogen	€ 9.692	€ 9.738	€ 9.391	€ 9.044	€ 8.697
minus: Bestemmingsreserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
totaal	€ 25.368	€ 25.283	€ 23.913	€ 20.996	€ 20.054
B. Sector specifieke signaleringswaarde publiek eigen vermogen					
1.a Aanschafwaarde mat. vaste activa (excl. gebouwen) * fin. behoefte	€ 7.381	€ 7.778	€ 7.886	€ 7.886	€ 7.886
1.b (Aanschafwaarde gebouwen * 50%) * 1,27	€ 1.146	€ 1.043	€ 900	€ 900	€ 900
2. Liquiditeitsbuffer (bedrag kan aangepast worden o.b.v. risicoanalyse)	€ 2.963	€ 3.136	€ 3.223	€ 3.202	€ 3.202
3. Vordering op OCW	€ 2.038	€ 2.197	€ 2.197	€ 0	€ 0
totaal	€ 13.528	€ 14.154	€ 14.206	€ 11.988	€ 11.988
Signalering mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen	€ 11.841	€ 11.130	€ 9.707	€ 9.009	€ 8.067
als % van totale baten	20,0%	17,7%	15,1%	14,1%	12,6%

Onderdeel van dit mogelijk bovenmatig publiek vermogen zijn de bestemmingsreserves voor onderwijsleerpakket, ICT, meubilair, werkdrukmiddelen en professionaliseringsgelden ten behoeve van schoolleiding.

De scholen hebben meerjarenplannen opgesteld voor de inzet van de reserves onderwijsleerpakket, ICT en meubilair met een horizon van 20 jaar. Ook voor de inzet van de werkdrukmiddelen zijn plannen opgesteld, deze zijn nog niet volledig uitgevoerd o.a. als gevolg van de corona-pandemie. De professionaliseringsgelden zijn bestemd voor de schoolleiders om ruimte te geven voor hun ontwikkeling. In onderstaand schema zijn deze bestemmingsreserves en de begrote verliezen volgens de meerjarenbegroting verwerkt in een afbouwscenario.

Afbouwscenario bovenmatig publiek vermogen (x 1.000)	
Mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen	€ 15.188
<i>Bijstellingen o.b.v. analyse balans</i>	
Oneigenlijke reserves (af te rekenen subsidies)	-€ 82
<i>Bestemmingsreserves:</i>	
OLP/ICT/Meubilair (meerjarenplannen)	-€ 3.672
Werkdrukmiddelen/Professionalisering	<u>-€ 362</u>
Subtotaal	€ 11.072
Afboeking vordering OCW	<u>-€ 2.200</u>
begrote verliezen 2021 t/m 2024 volgens meerjarenbegroting	<u>-€ 5.532</u>
Mogelijk bovenmatig vermogen	€ 3.340

Dit vermogen zal worden ingezet ter verbetering van de ventilatie van de schoolgebouwen, inrichting van schoolpleinen bij nieuwbouw en renovatie en het afschaffen van de ouderbijdragen. De voorgeschreven wijziging van de voorziening onderhoud naar opbouw per component zullen zeer waarschijnlijk leiden tot hogere dotaties, waarmee ook beslag wordt gelegd op een deel van het vermogen.

De vermogenspositie en de aanwending van de middelen is onderwerp van gesprek met de raad van toezicht en GMR.

4. Continuïteitsparagraaf

In dit hoofdstuk wordt in het kader van de Regeling jaarverslaggeving minimaal drie jaar vooruit gekeken naar ontwikkelingen op belangrijke punten van beleid en organisatie. De eerste paragraaf gaat in op ontwikkelingen in meerjarig perspectief en in de tweede paragraaf komt de meerjarenbegroting van de staat van baten en lasten en de balans aan de orde.

In de tabel van paragraaf 3.2 worden de kengetallen van de continuïteitsparagraaf gepresenteerd en de reservepositie.

De overige onderdelen van de continuïteitsparagraaf zijn elders opgenomen in dit verslag. De rapportage omtrent risico's en risicobeheersing staat vermeld in paragraaf 2.5 en het verslag van de Raad van Toezicht is terug te vinden in paragraaf 1.2.

4.1 Ontwikkelingen in meerjarig perspectief

Leerlingen

	Vorig jaar (T-1) 2019	Verslagjaar (T) 2020	T+1 2021	T+2 2022	T+3 2023
Aantal leerlingen	6847	6777	6855	6911	6944

Bovenstaande cijfers geven een stabiel beeld van de ontwikkeling van het aantal leerlingen de komende jaren. We verwachten dat de gebiedsontwikkelingen een verandering in de bevolking met zich mee zal brengen waarvoor sinds 2019 een planologische analyses uitvoert om een antwoord te bieden op de veranderende bevolkingssamenstelling in de wijken waar onze scholen zijn gevestigd.

Personeelsbezetting in FTE

Aantal FTE	Vorig jaar (T-1) 2019	Verslagjaar (T) 2020	T+1 2021	T+2 2022	T+3 2023
Bestuur / management	42,63	41,69	44,69	44,69	44,69
Onderwijzend personeel	438,97	437,53	406,28	401,23	400,43
Ondersteunend personeel	172,93	192,70	170,74	165,80	165,80

De verschillen tussen het verslagjaar en de toekomstige jaren komen voort uit de nog niet verlengde aanstellingen voor bepaalde tijd en de invulling van 3 vacatures voor adjunct-directeuren begin 2021. Naar verwachting zullen, ondanks het directeurs- en lerarentekort, de vacatures veelal worden vervuld, al dan niet via de inzet van ingehuurde krachten.

Onze inspanningen in stedelijk verband en met ondersteuning vanuit de landelijke overheid gaan onverminderd door en er zal gebruik gemaakt worden van de mogelijkheden die de Rijksoverheid ons biedt.

4.2 Staat van baten en lasten en balans

Meerjarenbegroting baten en lasten

	Begroting verslagjaar (T)	Realisatie verslagjaar (T)	Begroting T+1	Begroting T+2	Begroting T+3
BATEN	2020	2020	2021	2022	2023
Rijksbijdragen	46.763.230	51.255.874	52.869.000	52.448.000	52.448.000
Overige overheidsbijdragen en subsidies	9.136.995	10.099.239	10.746.000	10.746.000	10.746.000
Overige baten	1.111.265	1.186.243	695.000	695.000	695.000
TOTAAL BATEN	57.011.490	62.541.356	64.310.000	63.889.000	63.889.000
LASTEN					
Personeelslasten	47.031.060	49.346.678	52.059.000	51.756.000	51.756.000
Afschrijvingen	1.109.330	1.199.980	1.237.000	1.261.000	1.271.000
Huisvestingslasten	4.326.500	5.033.146	5.476.000	5.029.000	5.044.000
Overige lasten	6.399.250	7.066.276	7.327.000	7.179.000	7.179.000
TOTAAL LASTEN	58.866.140	62.646.080	66.099.000	65.225.000	65.250.000
SALDO					
Saldo baten en lasten	-1.854.650	-104.724	-1.789.000	-1.336.000	-1.361.000
Saldo financiële baten en lasten	133.500	65.342	72.000	72.000	72.000
TOTAAL RESULTAAT	-1.721.150	-39.382	-1.717.000	-1.264.000	-1.289.000

Toelichting op de meerjarenbegroting

De Rijksinkomsten personeel zijn gebaseerd op inkomsten 20/21 op basis van de publicatie vanuit CFI van 27 augustus 2020. De inkomsten 2021 stijgen ten opzichte van de begroting 2020 door de gewijzigde bekostigingsbedragen, de subsidie voor slim organiseren en zij-instromers en voor 2021 ook nog het inhaal- en ondersteuningsprogramma Covid-19. Er is rekening gehouden met een verhoging van 1% van de bekostigingsbedragen ter compensatie van de verhoging van de ABP-premies. De geldstromen vanuit de samenwerkingsverbanden passend onderwijs gaan wijzigen en zijn daarom onzeker maar vooralsnog meegenomen op basis van de ontvangen bedragen over afgelopen jaar. De gemeentelijke subsidie is door de niet te beïnvloeden veranderende regelgeving lastig in te schatten. Daarom is ervoor gekozen de inkomsten te fixeren op basis van de in november 2020 bekende bedragen. Gezien de minimale prijsbijstelling voor afgelopen jaren is ervoor gekozen de inkomsten materieel voor komende jaren niet te verhogen met een prijsindex.

De inkomsten vanuit de prestatiebox wijzigen vanaf 2021/2022. Een deel van de middelen wordt dan beschikbaar gesteld via de lumpsum. Er is nog geen besluit genomen over de lopende projecten die bekostigd worden vanuit deze subsidie, zodat in de meerjarenbegroting voorlopig de oude situatie is gehandhaafd. In de komende 4 jaren zullen gereserveerde middelen worden ingezet.

De personele lasten zijn gebaseerd op het huidige personeelsbestand rekening houdend met verlenging van de tijdelijke dienstverbanden, een salarisverhoging van 0,65% en een verhoging van de pensioenpremie. Verder is rekening gehouden met de inhuur van externe medewerkers en extra kosten vanwege de subsidies voor slim organiseren, zij-instroom en het inhaal- en ondersteuningsprogramma.

De afschrijvingen voor onderwijsleerpakket, meubilair en ICT zijn ingeschat op basis van de huidige inventaris en de door de scholen in hun meerjarenplannen aangegeven nieuwe aanschaf van inventaris.

De onderhoudslasten zijn gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan. In de uitgaven voor 2021 is een eenmalige bijdrage opgenomen voor de renovatie van de Pniëlschool en eenmalige kosten voor het herstel van waterleidingen. De schoonmaakkosten zijn gebaseerd op de uitgaven 2020 met een gemiddelde prijsstijging van 4,5% conform de

ontvangen opgave van de schoonmaakbedrijven. De extra schoonmaakkosten als gevolg van corona zijn ook voor de komende jaren begroot.

In de overige lasten voor 2021 zijn activiteiten in het kader van het 125-jarig bestaan en een bijdrage voor schoolwebsites toegevoegd. Deze kosten zijn eenmalig, waardoor de kosten voor 2022 en verder lager uitvallen. De financiële baten zijn gebaseerd op de huidige situatie in afwachting van een besluit over de eventuele verkoop van de publieke obligatieportefeuille en eventuele aankoop van beleggingsproducten vanuit private middelen. Ook de financiële lasten zijn gebaseerd op de huidige situatie.

In de meerjarenbegroting is geen rekening gehouden met de gelden vanuit het Nationaal Programma Onderwijs.

Balans in meerjarig perspectief

	Realisatie vorig jaar (T-1) 2019	Realisatie verslagjaar (T) 2020	Begroting T+1 2021	Begroting T+2 2022	Begroting T+3 2023
ACTIVA					
VASTE ACITVA					
Materiële vaste activa	5.921.918	6.528.039	6.724.000	6.202.000	6.066.000
Financiële vaste activa	7.968.225	7.775.102	8.000.000	8.500.000	8.500.000
Totaal vaste activa	13.890.143	14.303.141	14.724.000	14.702.000	14.566.000
VLOTTENDE ACTIVA					
Vorderingen	4.000.927	5.676.907	3.500.000	1.500.000	1.500.000
Kortlopende effecten	0	0	0	0	0
Liquide middelen	33.007.700	32.778.262	32.353.468	32.114.068	29.710.268
Totaal vlottende activa	37.008.627	38.455.169	35.853.468	33.614.068	31.210.268
TOTAAL ACTIVA	50.898.770	52.758.310	50.577.468	48.316.068	45.776.268
PASSIVA					
EIGEN VERMOGEN					
Private reserve	8.682.887	8.748.980	8.699.000	8.649.000	8.599.000
Bestemmingsreserves privaat	1.009.440	988.897	692.000	395.000	98.000
Bestemmingsreserves publiek	25.069.187	25.044.102	23.733.826	20.876.673	19.994.520
Overige reserves en fondsen	299.236	239.389	179.542	119.695	59.848
Totaal eigen vermogen	35.060.750	35.021.368	33.304.368	30.040.368	28.751.368
VOORZIENINGEN	9.041.418	10.050.592	10.634.400	11.648.200	10.408.700
LANGLOPENDE SCHULDEN	59.645	49.949	38.700	27.500	16.200
KORTLOPENDE SCHULDEN	6.736.957	7.636.401	6.600.000	6.600.000	6.600.000
TOTAAL PASSIVA	50.898.770	52.758.310	50.577.468	48.316.068	45.776.268

Toekomstige ontwikkelingen

De materiële activa nemen in 2021 toe als gevolg van investeringen in o.a. leermiddelen en ICT, In de volgende jaren overtreffen de afschrijvingen/desinvesteringen naar verwachting de investeringen.

De private reserve zal grotendeels worden belegd. Hierdoor stijgen de financiële vaste activa.

De liquide middelen en het eigen vermogen vertonen een dalende trend vanwege de begrote tekorten. De tekorten zijn het gevolg van de aanwending van reserves ter ondersteuning van scholen in hun kwaliteitsontwikkeling en voor extra maatregelen op het gebied van het personeelsbeleid, m.n. proactief reageren op de arbeidsmarkt.

In 2022 wordt de vordering op OCW afgeboekt, wat ook een daling van het eigen vermogen tot gevolg heeft.

De toename in de voorzieningen betreft voornamelijk de onderhoudsvoorziening. De dotatie is gebaseerd op de uitgaven over een periode van 10 jaar. De eerstkomende jaren staan er relatief kleine bedragen aan onderhoudswerkzaamheden gepland. In 2023 overtreffen de geplande uitgaven de dotatie.

Liquiditeitsplanning (x € 1.000)	2021	2022	2023	Totaal
Ontvangsten				
Debiteuren (Rijk/Gemeente/Sww/etc)*	64.310	63.889	63.889	
Rente*	152	152	152	
Totale Ontvangsten	64.462	64.041	64.041	192.544
Uitgaven				
Crediteuren*	11.043	10.448	10.463	31.954
Lonen*	52.059	51.756	51.756	155.571
Onderhoud tlv voorziening	1.256	826	3.080	5.162
Investeringsen olp/ict/meub	1.433	739	1.135	3.307
Investeringsen financiële vaste activa	225	500	0	725
Diversen	-1.129	11	11	-1.107
Totale Uitgaven	64.887	64.280	66.445	195.612
Ontvangsten minus uitgaven	-425	-239	-2.404	-3.068
Saldo liquide middelen (begin jaar)	32.778	32.353	32.114	32.778
Saldo liquide middelen (einde jaar)	32.353	32.114	29.710	29.710

In de planning is geen rekening gehouden met eventuele voorschotten ivm bouwactiviteiten. Dit kunnen majeure bedragen betreffen zowel in de ontvangsten (ontvangen voorschotten) als in de uitgaven (voorgeschoten kosten).

* ontvangsten en uitgaven met invloed op resultaat	1.360	1.837	1.822
afschrijvingskosten	1.237	1.261	1.271
dotatie onderhoudsvoorziening	1.840	1.840	1.840
Begroot resultaat	-1.717	-1.264	-1.289

B Jaarrekening

B1 Balans per 31 december 2020

(na resultaatverdeling)

Activa

	31-12-2020 EUR	31-12-2019 EUR
Vaste Activa		
1.2 Materiële vaste activa	6.528.039	5.921.918
1.3 Financiële vaste activa	<u>7.775.102</u>	<u>7.968.225</u>
Totaal vaste activa	14.303.141	13.890.143
Vlottende activa		
1.5 Vorderingen	5.676.907	4.000.927
1.7 Liquide middelen	<u>32.778.262</u>	<u>33.007.700</u>
Totaal vlottende activa	38.455.169	37.008.627
Totaal activa	<u><u>52.758.310</u></u>	<u><u>50.898.770</u></u>

Passiva

	31-12-2020 EUR	31-12-2019 EUR
2.1 Eigen vermogen	35.021.368	35.060.750
2.2 Voorzieningen	10.050.592	9.041.418
2.3 Langlopende schulden	49.949	59.645
2.4 Kortlopende schulden	<u>7.636.401</u>	<u>6.736.957</u>
Totaal passiva	<u><u>52.758.310</u></u>	<u><u>50.898.770</u></u>

B2 Staat van Baten en Lasten 2020

Baten

	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
3.1 Rijksbijdragen	51.255.874	46.763.230	48.614.244
3.2 Overige overheidsbijdragen en - subsidies	10.099.239	9.136.995	9.134.173
3.5 Overige baten	<u>1.186.243</u>	<u>1.111.265</u>	<u>1.307.849</u>
Totaal Baten	62.541.356	57.011.490	59.056.266

Lasten

	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
4.1 Personeelslasten	49.346.678	47.031.060	45.329.227
4.2 Afschrijvingen	1.199.980	1.109.330	1.041.164
4.3 Huisvestingslasten	5.033.146	4.326.500	4.556.388
4.4 Overige lasten	<u>7.066.276</u>	<u>6.399.250</u>	<u>4.832.755</u>
Totaal Lasten	62.646.080	58.866.140	55.759.534
Saldo Baten en Lasten	-104.724	-1.854.650	3.296.732
5 Financiële baten en lasten	65.342	133.500	151.397
Resultaat	<u><u>-39.382</u></u>	<u><u>-1.721.150</u></u>	<u><u>3.448.129</u></u>

Een analyse van de verschillen tussen de begroting en de werkelijke baten/lasten is opgenomen in het bestuursverslag.

B3 Kasstroomoverzicht 2020

		2020	2019
	<i>Ref.</i>	EUR	EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Saldo Baten en Lasten		-104.724	3.296.732
Aanpassingen voor aansluiting resultaat:			
Afschrijvingen		1.195.593	1.038.060
Mutaties voorzieningen	2.2	1.009.174	-11.993
Veranderingen in werkkapitaal:			
Kortlopende vorderingen (-/-)	1.5	1.675.980	-49.343
Kortlopende schulden	2.4	<u>899.444</u>	<u>-1.086.936</u>
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.323.507	3.285.206
Ontvangen interest		178.170	194.105
Betaalde interest (-/-)		112.828	42.708
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		1.388.849	3.436.603
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings in materiële vaste activa (-/-)	1.2	1.911.242	1.332.167
Desinvesteringen in materiële vaste activa	1.2	109.528	75.341
Overige inv. in financiële vaste activa (-/-)	1.3	<u>-193.123</u>	<u>-4.953</u>
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-1.608.591	-1.251.873
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Toename langlopende schulden	2.3	1.538	1.834
Aflossing langlopende schulden (-/-)	2.3	11.234	12.629
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-9.696	-10.795
Overige balansmutaties		-	-
Mutatie liquide middelen		<u><u>-229.438</u></u>	<u><u>2.173.935</u></u>

B4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

De activiteiten van de instelling bestaan voornamelijk uit het verstrekken van primair onderwijs op Christelijke grondslag en het verstrekken van educatie voorafgaand aan de basisschoolperiode.

1.2 Stelselwijzigingen

Er hebben in 2020 geen stelselwijzigingen plaatsgevonden.

1.3 Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Er is geen sprake van een verbonden partij.

1.4 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor in 2020 geldmiddelen zijn opgeofferd.

1.5 Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

1.6 Financiële instrumenten en risicobeheersing

1.6.1 Valutarisico

De stichting kent geen valutarisico's. Transacties vinden plaats in euro's.

1.6.2 Renterisico

De stichting kent geen rentedragende vorderingen of schulden. Renteontwikkelingen spelen een rol voor liquide middelen aangehouden op spaarrekeningen.

1.6.3 Kredietrisico

De stichting kent beperkte kredietrisico's, omdat er zaken gedaan worden met betrouwbare partijen. Periodiek vindt er een toetsing plaats op de inbaarheid van de vorderingen. Ultimo 2020 is er geen voorziening voor oninbaarheid gevormd.

1.6.4 Investeringsactiviteiten

Uitgaven en inkomsten welke voortvloeien uit het respectievelijk aankopen en verkopen van duurzame middelen.

1.6.5 Financieringsactiviteiten

Inkomsten en uitgaven welke voortvloeien uit het respectievelijk aangaan of aflossen van leningen.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven is door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

De van het Rijk en gemeente Rotterdam ontvangen subsidiegelden worden ten gunste van reserves gebracht, waarop de uitgaven in mindering komen. Het bestuur van de Stichting beslist op welk moment tekorten in de reserves ten laste van het private vermogen van de Stichting worden gebracht.

De aan derden in rekening gebrachte bedragen administratie en beheer worden tezamen met de daarvoor en daartoe door het bestuur aangewezen subsidiegelden ten gunste van een reserve gebracht waarop de uitgaven in mindering komen.

Ten laste van de opbrengsten uit de exploitatie van de beleggingen en andere baten, worden die kosten verantwoord, die niet ten laste van subsidiegelden kunnen worden gebracht of waarvan het bestuur heeft besloten deze niet ten laste van de subsidiegelden te brengen.

Daarnaast zondert het bestuur uit deze opbrengsten gelden af voor een bepaald doel, die ten gunste van een reserve worden gebracht, waarop de werkelijke uitgaven in mindering komen.

Voorzover niet anders is vermeld, zijn activa en passiva opgenomen tegen verkrijgingsprijs.

Normering topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht. De WNT is van toepassing op de stichting en wordt nageleefd.

2.2 *Vergelijking met voorgaand jaar*

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn niet gewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.3 *Materiële vaste activa*

De gebouwen en terreinen worden alleen opgenomen indien er sprake is van economisch eigendom. De waardering vindt plaats tegen vervaardigings- of verkrijgingsprijs. De afschrijvingstermijnen voor gebouwen en verbouwingen liggen tussen de 10 en 40 jaar.

Overige

De materiële vaste activa zijn na eerste waardering gewaardeerd tegen vervaardigings- of verkrijgingsprijs aanschafwaarde verminderd met afschrijvingen op basis van de te verwachte economische levensduur. De afschrijving van de per 1 januari 2005 geactiveerde inventaris zal resultaatneutraal verlopen, omdat de afschrijvingstermijnen ten laste worden gebracht van de herwaarderingsreserve.

Aankopen van boven de € 1.000 worden geactiveerd. De afschrijvingstermijnen zijn bepaald voor onderwijsleerpakket op 8 jaar, voor ICT op 5 jaar en voor meubilair op 20 jaar.

Vanaf 2020 worden zonnepanelen geactiveerd met een afschrijvingstermijn van 20 jaar.

De afschrijvingskosten van de materiële vaste activa in balans sluiten niet aan met de afschrijvingskosten volgens de exploitatierekening. Dit wordt veroorzaakt doordat de afschrijvingskosten met betrekking tot het pand Elzendaal ten laste van de voorziening groot onderhoud worden gebracht.

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Dit jaar hebben zich geen bijzondere waardeverminderingen voorgedaan in de materiële vaste activa.

2.4 *Financiële vaste activa*

De onder financiële vaste activa opgenomen effecten, die bestemd zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de stichting duurzaam te dienen, worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de staat van baten en lasten.

De onder financiële vaste activa opgenomen obligaties die tot de vervaldag zullen worden aangehouden worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen en obligaties gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de geamortiseerde kostprijs en direct verantwoord in de staat van baten en lasten.

Transactiekosten worden verwerkt in de staat van baten en lasten op het moment dat deze zich voordoen.

De financiële vaste activa worden gefinancierd vanuit zowel het privaat als het publiek eigen vermogen.

De financiële vaste activa bestaan uit het duurzaam fondsen mandaat en op de beursverhandelbare obligaties en staan daardoor volledig ter vrije beschikking van de stichting.

2.5 Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid dienen in mindering te worden gebracht op de boekwaarde van de vordering. De looptijd van de vorderingen is korter als 1 jaar.

2.6 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden en staan volledig ter vrije beschikking. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

2.7 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves, bestemmingsreserves en een herwaarderingsreserve. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Bestemmingsreserve personeel

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor personele uitgaven.

Bestemmingsreserve huisvesting

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor huisvestingsuitgaven.

Bestemmingsreserve onderwijsvernieuwing

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor onderwijsleerpakketuitgaven.

Bestemmingsreserve meubilair

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor meubilair.

Overige exploitatiereserves

Deze reserves betreffen (door de gemeente geormerkte) subsidies.

Algemene private reserve

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor de aan het administratiekantoor verbonden uitgaven. Vanaf 2017 zijn hier ook de gelden opgenomen welke gereserveerd zijn ten behoeve van een wensenlijst inzake aanpassingen en inrichting van de peuterspeelzalen.

2.8 Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Pensioenvoorziening

De instelling heeft een toegezegd-pensioenregeling. Onder een toegezegd-pensioenregeling wordt verstaan een regeling waarbij aan de werknemers een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De instelling heeft de toegezegd-pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds in de jaarrekening verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. In geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds heeft de instelling geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort, anders dan hogere toekomstige premies. Om deze reden is er geen pensioenvoorziening in de balans opgenomen.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen voor verwachte lasten voor jubilea gedurende het dienstverband van de werknemers.

Voorziening transitievergoedingen

Voor transitievergoedingen bij ontslag wegens bedrijfseconomische omstandigheden of langdurige arbeidsongeschiktheid, kan – indien aan de voorwaarden wordt voldaan – aanspraak worden gemaakt op compensatie bij het UWV (Awf). Voor transitievergoedingen bij overige ontslaggronden die ultimo december reeds bekend zijn wordt een voorziening getroffen.

Voorziening langdurige arbeidsongeschiktheid

De loonkosten van de werknemers waarvan bekend is dat zij niet kunnen terugkeren, worden grotendeels gecompenseerd door de van het UWV te ontvangen uitkeringen. Werknemers die in 2017 ziek zijn geworden vallen onder de stoploss verzekering. Deze verzekering kent een eigen behoud. Voor de werknemers met een reeds bekende WGA-uitkering zijn de toekomstige loonkosten opgenomen.

Voorziening onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van de onderhoudsplannen voor binnen- en buitenonderhoud.

Vooruitlopend op de verwachte aanscherping van verslaggevingsregels voor de opbouw van de voorziening groot onderhoud is er in 2018 een extra dotatie gedaan, waardoor het saldo in de voorziening per gebouw positief is en blijft voor de komende jaren. Bij de bepaling van de voorziening groot onderhoud ultimo 2020 is gebruik gemaakt van de tijdelijke uitzonderingsbepaling tot en met 2022 conform RJO artikel 4, lid 1c. Zowel in 2019 als in 2020 is op basis van prijsopgaven een extra dotatie gedaan in verband met geplande werkzaamheden welke geen onderdeel zijn van het onderhoudsplan.

2.9 Langlopende schulden

Langlopende schulden worden gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

2.10 Kortlopende schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de staat van baten en lasten als interestlast verwerkt.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

3.1 Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

3.2 Rijksbijdragen

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

3.3 Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

3.4 Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, detachering en overige baten.

3.5 Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

3.6 Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De instelling heeft een pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte of contractuele basis premies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP streeft naar een jaarlijkse verhoging van de pensioenen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De dekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP per 31 december 2020 is 93,2%.

De dekkingsgraad daalde in 2020 door de coronacrisis. De financiële markten stonden onder druk en de rente daalde. Minister Koolmees heeft de grens voor pensioenverlaging aangepast van 104% naar 90% vanwege uitzonderlijke omstandigheden. ABP maakt daar gebruik van.

De dekkingsgraad van een pensioenfonds geeft een indicatie of een pensioenfonds nu en in de toekomst de pensioenen kan uitbetalen. Hij geeft de verhouding weer tussen het beschikbare vermogen (€493 miljard) en de verplichtingen van ABP, dat zijn alle huidige en toekomstige pensioenuitkeringen (€529 miljard).

In 2021 blijven de pensioenen gelijk. Voor 2022 en volgende jaren blijft de kans op pensioenverlaging reëel. ABP vindt dat onnodige verlagingen in de overgangperiode naar een nieuw pensioencontract voorkomen moeten worden. Onnodig zijn verlagingen die niet zouden plaatsvinden bij de spelregels van het nieuwe contract. Strengere rekenregels, die niet passen bij het nieuwe contract, horen volgens ABP niet in de overgangperiode thuis. Daarmee zijn verlagingen niet uitgesloten, maar alleen aan de orde als het economisch tegenzit.

3.7 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

3.8 Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van een continuïteitsveronderstelling.

De impact van COVID-19 op de continuïteit van de activiteiten is slechts zeer beperkt.

B5 Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans

Vaste activa

1.2	Materiële vaste activa	Aanschaf prijs 1-1-2020 EUR	Afschrijvingen cumulatief 1-1-2020 EUR	Boekwaarde 1-1-2020 EUR	Investeringen EUR	Aanschafprijs desinvesteringen EUR	Afschrijvingen EUR	Afschrijvingen op desinvesteringen EUR	Overige mutaties EUR	Aanschaf prijs 31-12-2020 EUR	Afschrijvingen cumulatief 31-12-2020 EUR	Boekwaarde 31-12-2020 EUR
1.2.1	Gebouwen en terreinen	1.805.367	1.065.966	739.401		163.400	54.336	89.325		1.641.967	1.030.977	610.990
1.2.2	Inventaris en apparatuur	9.608.171	5.650.380	3.957.791	1.554.485	886.093	837.853	861.311		10.276.563	5.626.922	4.649.641
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	3.811.047	2.586.321	1.224.726	356.757	302.576	303.404	291.905		3.865.228	2.597.820	1.267.408
	Materiële vaste activa	15.224.585	9.302.667	5.921.918	1.911.242	1.352.069	1.195.593	1.242.541	-	15.783.758	9.255.719	6.528.039

De boekwaarde van de desinvesteringen bedroeg 109.528 EUR. Het boekverlies is opgenomen onder de afschrijvingslasten.
De vervangingswaarde van de aanwezige inventaris bedraagt 25.226.547 EUR.

Toelichting bij post: Gebouwen en terreinen

Panden voor zover niet opgenomen in de materiële vaste activa zijn economisch eigendom van de gemeente.

	Bedrag EUR	Pelldatum	
OZB-waarde gebouwen en terreinen			
Elizendaal 15	890.000	1-1-2020	geen OZB-waarde, omdat het een gedeelte van een gebouw betreft:
Utrechtsestraat 22a	189.000	1-1-2020	Uitbreiding Natersweg 7
Prinses Margrietlaan 40b	308.000	1-1-2020	Lokalen Noordhagen 80
Koninginneweg 44	258.000	1-1-2020	Lokalen Putselaan 184
Rembrandtlaan 31	275.000	1-1-2020	Lokalen Herenoorde 10
Hillevliet 126	1.060.000	1-1-2020	
Johannes Brandstraat 3-7	1.854.000	1-1-2020	
Zuidpolderstraat 57	790.000	1-1-2020	
Totaal	5.624.000		

1.3	Financiële vaste activa	Boekwaarde		Investeringen		Desinvesteringen		Waardeveranderingen		Boekwaarde	
		1-1-2020		en verstrekte leningen		en afgeloste leningen		eringen		31-12-2020	
		EUR		EUR		EUR		EUR		EUR	
1.3.6	Effecten	7.967.771		656.874		849.997		-		7.774.648	
1.3.7	Overige vorderingen	454		-		-		-		454	
	Financiële vaste activa	<u>7.968.225</u>		<u>656.874</u>		<u>849.997</u>		<u>-</u>		<u>7.775.102</u>	
	Uitsplitsing										Koerswaarde per 31-12-2020
1.3.6.1	Aandelen	-								-	
1.3.6.2	Nederlandse staatsobligaties	90.756								90.756	106.094
1.3.6.3a	Overige obligaties	5.789.278				300.000				5.489.278	6.134.955
1.3.6.4	Overige effecten	2.087.737		656.874		549.997				2.194.614	2.575.032
	Effecten	<u>7.967.771</u>		<u>656.874</u>		<u>849.997</u>				<u>7.774.648</u>	<u>8.816.081</u>

Onder de overige obligaties zijn voor 1.000.000 EUR leningen opgenomen met een kortere resterende looptijd dan 1 jaar. Alle overige effecten hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

Vorderingen

1.5	Vorderingen	31-12-2020 EUR	31-12-2019 EUR
1.5.1	Debiteuren	514.844	732.086
1.5.2	OCW	2.197.277	2.038.351
1.5.6	Overige overheden	2.264.251	696.566
1.5.7	Overige vorderingen	5.993	9.621
1.5.8	Overlopende activa	694.542	524.303
	Vorderingen	<u>5.676.907</u>	<u>4.000.927</u>
	Uitsplitsing		
1.5.8.1	Vooruitbetaalde kosten	615.571	434.528
1.5.8.2	Verstreckte voorschotten	721	800
1.5.8.3	Overige overlopende activa	78.250	88.975
	Overlopende activa	<u>694.542</u>	<u>524.303</u>

Toelichting bij post: Debiteuren

Dit betreffen voornamelijk vorderingen ivm subsidies, huren en voorgesloten kosten.

Toelichting bij post: OCW

Dit betreft de vordering als gevolg van het betalingsritme voor de personele vergoeding en prestatiebox en de vergoeding asielzoekerskinderen .

Toelichting bij post: Overige overheden

Dit betreft in 2019 de te vorderen transitievergoedingen. Deze zijn met terugwerkende kracht gevorderd zodra de betreffende wettelijke regeling werd ingevoerd. In 2020 betreft dit een vordering op de gemeente Rotterdam ivm (ver)bouwprojecten en subsidies (o.a. VVE en ROB)

Toelichting bij post: Overige overlopende activa

Dit betreft de te vorderen rente op de spaarrekeningen en obligaties.

De meeste kortlopende vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

Liquide middelen

1.7	Liquide middelen	31-12-2020 EUR	31-12-2019 EUR
1.7.1	Kasmiddelen	8.569	8.530
1.7.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	8.522.100	32.999.170
1.7.3	Schatkistbankieren	24.247.593	-
	Liquide middelen	<u>32.778.262</u>	<u>33.007.700</u>

Toelichting bij post: Liquide middelen

In de loop van 2020 is PCBO overgestapt op schatkistbankieren.

Eigen vermogen

2.1	Eigen vermogen	Stand 1-1-2019 EUR	Resultaat 2019 EUR	Stand 1-1-2020 EUR	Resultaat 2020 EUR	Overige mutaties EUR	Stand 31-12-2020 EUR
2.1.1	Algemene reserve			-	-	-	-
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	21.600.942	3.468.245	25.069.187	-25.085	-	25.044.102
2.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	1.121.657	-112.217	1.009.440	-20.543	-	988.897
2.1.6	Herwaarderingsreserve	370.495	-71.259	299.236	-59.847	-	239.389
2.1.8	Statutaire reserves (privaat)	8.519.527	163.360	8.682.887	66.093	-	8.748.980
	Eigen vermogen	31.612.621	3.448.129	35.060.750	-39.382	-	35.021.368
	Uitsplitsing						
2.1.2.N	Reserve personeel	15.339.067	2.115.887	17.454.954	524.754	-	17.979.708
	Reserve huisvestingsbeleid	2.215.207	270.961	2.486.168	-91.574	-	2.394.594
	Reserve onderwijsvernieuwingen	2.377.870	399.446	2.777.316	391.480	-	3.168.796
	Reserve meubilair	1.152.264	63.500	1.215.764	183.206	-	1.398.970
	Reserve overige expl.reserves	516.534	618.451	1.134.985	-1.032.951	-	102.034
	Bestemmingsreserve (publiek)	21.600.942	3.468.245	25.069.187	-25.085	-	25.044.102
	Uitsplitsing						
2.1.3.N	Algemene private reserves	950.621	58.819	1.009.440	-20.543	-	988.897
	Bestemmingsreserve Pernis	171.036	-171.036				
	Bestemmingsreserve (privaat)	1.121.657	-112.217	1.009.440	-20.543	-	988.897

Een toelichting ten aanzien van de doelstelling van de diverse bestemmingsreserves is opgenomen in de grondslagen.

De statutaire reserve bestaat uit het private stichtingskapitaal.

In de publieke bestemmingsreserves is een bedrag opgenomen bedoeld voor toekomstige afschrijvingen van totaal 1.441.231 EUR resp. 1.262.345 EUR per ultimo 2020 resp. 2019.

Voorzieningen en Langlopende schulden

2.2	Voorzieningen	Stand 1-1-2020 EUR	Dotaties EUR	Onttrekkingen EUR	Vrijval EUR	Stand per 31-12-20 EUR	Kortlopend deel <1 jaar EUR	Langlopend deel >1 jaar EUR
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	965.620	72.010	315.987	-	721.643	206.720	514.923
2.2.2	Voorziening groot onderhoud	7.571.897	2.120.863	871.431		8.821.329	975.347	7.845.982
2.2.3	Overige voorzieningen	503.901	176.194	141.442	31.033	507.620	36.780	470.840
	Voorzieningen	9.041.418	2.369.067	1.328.860	31.033	10.050.592	1.218.847	8.831.745
	Uitsplitsing							
2.2.1.1	Voorziening jubilea	426.850	72.010	63.370		435.490	62.000	373.490
2.2.1.2	Voorziening transitievergoedingen	107.500		107.500		-		-
2.2.1.3	Voorziening langdurige arbeidsgeschiedheid	431.270		145.117		286.153	144.720	141.433
	Uitsplitsing	965.620	72.010	315.987	-	721.643	206.720	514.923
2.2.3.1	Voorziening schoolpleinen	128.554	110.000	85.910		152.644		152.644
2.2.3.2	Voorziening onderhoud eigendomsgebouwen	375.347	66.194	55.532	31.033	354.976	36.780	318.196
		503.901	176.194	141.442	31.033	507.620	36.780	470.840
2.3	Langlopende schulden							
2.3.5	Overige langlopende schulden	59.645	1.538	11.234	49.949	11.234	29.935	8.780
	Langlopende schulden	59.645	1.538	11.234	49.949	11.234	29.935	8.780

Toelichting bij post: Overige langlopende schulden

De langlopende schulden betreffen het spaarverlof. De aflossing hangt samen met de opname van verzuimvergoedingen van betreffende werknemers.

De aflossing hangt samen met de opname van verzuimvergoedingen van betreffende werknemers.

Accountants N.V.

Uitsluitend voor

idificatie doeleinden

pwc

Kortlopende schulden

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2020 EUR	31-12-2019 EUR
2.4.3	Crediteuren	1.836.176	1.572.420
2.4.4	OCW	594.114	-
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.982.528	1.780.526
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	588.710	561.357
2.4.9	Overige kortlopende schulden	-	-
2.4.10	Overlopende passiva	<u>2.634.873</u>	<u>2.822.654</u>
	Kortlopende schulden	<u>7.636.401</u>	<u>6.736.957</u>
	Uitsplitsing		
2.4.7.1	Loonheffing	1.976.190	1.760.830
2.4.7.2	Omzetbelasting	<u>6.338</u>	<u>19.696</u>
	Belastingen en premies sociale verzekeringen	<u>1.982.528</u>	<u>1.780.526</u>
	Uitsplitsing		
2.4.10.4	Vooruitontvangen termijnen	94.342	858.484
2.4.10.5	Vakantiegeld en -dagen	1.479.912	1.374.568
2.4.10.6	Accountants- en administratiekosten	54.950	36.372
2.4.10.8	Overige	<u>1.005.669</u>	<u>553.230</u>
	Overlopende passiva	<u>2.634.873</u>	<u>2.822.654</u>

Toelichting bij post: Vooruitontvangen termijnen

Betreft per eind 2019 o.a. van de gemeente ontvangen bedragen in verband met nog uit te voeren werkzaamheden in het kader van de renovaties van de Pniël, Sleutel, Middelpunt, bouwvoorbereiding bij de Da Costa, gevelkozijnen bij de Margrietschool, verbouwing/splitsing van het Westpunt, aanpassing van het schoolplein van de Sleutel en een voorschot voor de instandhouding van het Open Venster gesaldeerd met vorderingen inzake voorgeschoten kosten voor huisvesting van de Klaver, renovatie van de Klaver Heijplaat en de Pniel. In 2020 zijn de vorderingen hoger dan vooruitontvangsten zodat het saldo is opgenomen onder de post overige overheden bij de vorderingen.

Tevens bevat deze post de vooruitontvangen ouderbijdragen inzake de kinderopvang resp. 17.444 EUR en 20.918 EUR.

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

Model G Verantwoording subsidies

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing EUR	Prestatie afgerond? Ja/Nee	
Subsidie zij-instroom	1052373	maart	20.000	ja	04UT
Subsidie zij-instroom	1102812	december	20.000	ja	08VN
Subsidie zij-instroom	1102811	december	20.000	ja	10QX
Subsidie zij-instroom	1097371	november	20.000	ja	12WT
Subsidie zij-instroom	1102833	december	20.000	ja	13HY
Subsidie zij-instroom	1097373	november	20.000	nee	13NA
Subsidie zij-instroom	1097374	november	20.000	ja	13YZ
Subsidie zij-instroom	1052405	maart	20.000	ja	16WZ
Subsidie zij-instroom	1097402	november	20.000	ja	16WZ
Subsidie voor studieverlof	1090726	september	12.093	ja	08VN
Subsidie voor studieverlof	1090969	september	12.093	ja	14XB
Subsidie voor studieverlof	1091308	september	5.383	ja	20KH
Uncommon Rotterdam	MBO/560066931	19-5-2020	96.529	ja	
Inhaal- en ondersteuningsprogramma	IOP-47595 - PO	2-7-2020	608.400	nee	
Inhaal- en ondersteuningsprogramma	IOP-47595 - PO	16-10-2020	375.300	nee	

Totaal

1.289.798

G2 Subsidies met verrekeningsclausule

G2A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing toewijzing	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m huidig boekjaar	Overige ontvangsten boekjaar	Eigen bijdrage	Totale kosten per 31-12-20	Saldo per 31-12-20	Te verrekenen
	EUR		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Totaal	-		-	-	-	-	-	-	-

G2B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving Toewijzing
kenmerk datum

Bedrag toewijzing	Stand begin boekjaar	Subsidieont- vangsten in boekjaar	Overige ontvangste n in boekjaar	Eigen bijdrage in boekjaar	Kosten in boekjaar	Totale Saldo nog te kosten per 31-12-20
EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
-			-	-	-	-

B6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Contracten

	betreft		Einddatum	kosten 2020
CSU	schoonmaak	conform aanbesteding	31-12-2021	€ 426.765
VLS	schoonmaak	conform aanbesteding	31-12-2021	€ 268.789
Gom	schoonmaak	conform aanbesteding	31-12-2021	€ 382.850
Eneco	gas	conform aanbesteding	31-12-2020	€ 544.038
DVEP	elektriciteit	conform aanbesteding	31-12-2020	€ 242.604

De contracten voor gas en elektriciteit zijn in 2020 aanbesteed voor de periode 2021 - 2025 en zijn gegund aan DVEP.

De overige doorlopende contracten hebben individueel een jaarlast van minder dan € 100.000.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

De regeling duurzame inzetbaarheid treedt conform artikel 8A.1 in op 1 oktober 2014. Wanneer er sprake is van een vooraf ingediend plan voor verlof dan dient hier een voorziening voor te worden gevormd.

Sinds oktober 2014 heeft het bestuur geen verzoeken ontvangen van 57-plussers die hun uren duurzame inzetbaarheid willen sparen, daarom is er geen voorziening gevormd.

In het kader van het eigenrisicodragerschap voor de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbiedsgeschikten (WGA) wordt een garantie verlangd door de Belastingdienst. Deze garantiefaciliteit wordt ter beschikking gesteld door Nationale Borg. Als voorwaarde voor deze garantie werd een bankgarantie gevraagd voor een bedrag van € 260.000 voor 2017 en het uitlooprisico (2017 t/m 2023). Deze bankgarantie was afgesloten bij de ABN-Amrobank en is in de loop van 2017 beëindigd omdat Nationale Borg onze financiële situatie als voldoende heeft beoordeeld zodat geen aanvullende garantie meer verplicht is.

Vanaf 2018 is een nieuwe verzekering afgesloten bij Loyalys, gekozen is voor een conventionele verzekering zodoende ligt het risico nu bij de verzekeraar.

B7 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

Baten

Overheidsbijdragen

3.1	Rijksbijdragen	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	48.766.303	45.326.730	46.399.652
3.1.2	Overige subsidies OCW	2.172.123	1.436.500	1.678.028
3.1.3.2	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	317.448	-	536.564
	Rijksbijdragen	<u>51.255.874</u>	<u>46.763.230</u>	<u>48.614.244</u>

3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
3.2.2	Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	10.099.239	9.136.995	9.134.173
	Ov overheidsbijdr. en -subsidies	<u>10.099.239</u>	<u>9.136.995</u>	<u>9.134.173</u>

Andere baten

3.5	Overige baten	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
3.5.1	Verhuur	399.305	438.650	420.398
3.5.6	Overige	786.938	672.615	887.451
	Overige baten	<u>1.186.243</u>	<u>1.111.265</u>	<u>1.307.849</u>

Lasten**4.1 Personeelslasten**

	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
4.1.1 Lonen en salarissen	47.134.841	44.737.260	42.624.117
4.1.2 Overige personele lasten	3.044.740	3.005.300	3.374.409
4.1.3 Af: uitkeringen	832.903	711.500	669.299
Personeelslasten	<u>49.346.678</u>	<u>47.031.060</u>	<u>45.329.227</u>
Uitsplitsing			
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	35.260.634		31.590.418
4.1.1.2a Sociale lasten	5.425.197		4.912.806
4.1.1.2b Premie participatiefonds	1.306.739		1.155.369
4.1.1.2c Premie vervangingsfonds	35.692		52.082
4.1.1.3 Pensioenpremies	5.106.579		4.913.442
Lonen en salarissen	<u>47.134.841</u>		<u>42.624.117</u>
4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	8.640	-	-17.797
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	2.047.964	1.893.800	1.825.879
4.1.2.3 Overig	988.136	1.111.500	1.566.327
Overige personele lasten	<u>3.044.740</u>	<u>3.005.300</u>	<u>3.374.409</u>
Het gemiddeld aantal FTE's is	667,81		651,72
waarvan in het buitenland	0		0

4.2 Afschrijvingen

	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
4.2.2 Materiële vaste activa	1.199.980	1.109.330	1.041.164
Afschrijvingen	<u>1.199.980</u>	<u>1.109.330</u>	<u>1.041.164</u>

4.3 Huisvestingslasten

	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
4.3.1 Huur	42.058	-	5.912
4.3.3 Onderhoud	531.604	474.500	460.407
4.3.4 Energie en water	868.809	897.000	864.181
4.3.5 Schoonmaakkosten	1.316.780	951.000	946.538
4.3.6 Heffingen	95.863	100.000	108.830
4.3.8 Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	2.156.024	1.840.000	1.978.230
4.3.7 Overige	22.008	64.000	192.290
Huisvestingslasten	<u>5.033.146</u>	<u>4.326.500</u>	<u>4.556.388</u>

4.4	Overige lasten	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
4.4.1	Administratie en beheerslasten	681.808	619.410	561.385
4.4.2a	Inventaris, apparatuur	803.822	804.615	795.111
4.4.2b	Leermiddelen	1.030.889	671.385	649.098
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	110.000	-	35.666
4.4.4	Overige	4.439.757	4.303.840	2.791.495
4.4.5	Buitengewone lasten	-	-	-
	Overige lasten	<u>7.066.276</u>	<u>6.399.250</u>	<u>4.832.755</u>

Toelichting bij huisvestingslasten:

Bij de huisvestingslasten veroorzaken de schoonmaakkosten en de dotatie onderhoud een overschrijding op de begroting. De schoonmaakkosten zijn hoger als gevolg van extra uitgevoerde schoonmaakwerkzaamheden en de aanschaf van beschermingsmiddelen in het kader van corona. Er is een extra dotatie gedaan aan de voorziening onderhoud in verband met werkzaamheden welke niet zijn opgenomen in het onderhoudsplan.

Financieel

5	Financiële baten en lasten	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
5.1	Rentebaten	154.191	156.100	174.067
5.3	Waardeveranderingen fin. vaste activa en effecten	-	-	-
5.4	Overige opbrengsten fin. vaste activa en effecten	23.979	22.000	20.038
5.5	Rentelasten (-/-)	<u>112.828</u>	<u>44.600</u>	<u>42.708</u>
	Financiële baten en lasten	<u><u>65.342</u></u>	<u><u>133.500</u></u>	<u><u>151.397</u></u>

Toelichting bij rentelasten:

In deze post zijn opgenomen de bankkosten en de betaalde rente. Door de negatieve rente over spaartegoeden zijn de lasten fors toegenomen.

B7 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

Baten

Overheidsbijdragen

3.1	Rijksbijdragen	2020 EUR	2020 EUR	2020 EUR
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	48.766.303	-	48.766.303
3.1.2	Overige subsidies OCW	2.172.123	-	2.172.123
3.1.3.2	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	317.448	-	317.448
	Rijksbijdragen	<u>51.255.874</u>	<u>-</u>	<u>51.255.874</u>

3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2020 EUR	2020 EUR	2020 EUR
3.2.2	Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	7.271.410	2.827.829	10.099.239
	Ov overheidsbijdr. en -subsidies	<u>7.271.410</u>	<u>2.827.829</u>	<u>10.099.239</u>

Andere baten

3.5	Overige baten	2020 EUR	2020 EUR	2020 EUR
3.5.1	Verhuur	399.305	-	399.305
3.5.6	Overige	786.938	-	786.938
	Overige baten	<u>1.186.243</u>	<u>-</u>	<u>1.186.243</u>

Lasten		PO	Kinderopvang	Totaal
4.1	Personeelslasten	2020	2020	2020
		EUR	EUR	EUR
4.1.1	Lonen en salarissen	44.690.803	2.444.038	47.134.841
4.1.2	Overige personele lasten	3.023.595	21.145	3.044.740
4.1.3	Af: uitkeringen	832.903	-	832.903
	Personeelslasten	46.881.495	2.465.183	49.346.678
	Uitsplitsing			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	33.432.298	1.828.336	35.260.634
4.1.1.2	Sociale lasten	5.141.279	283.918	5.425.197
	Premie participatiefonds	1.241.392	65.347	1.306.739
	Premie vervangingsfonds	34.042	1.650	35.692
4.1.1.3	Pensioenpremies	4.841.792	264.787	5.106.579
	Lonen en salarissen	44.690.803	2.444.038	47.134.841
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	8.640	-	8.640
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	2.046.483	1.481	2.047.964
4.1.2.3	Overig	968.472	19.664	988.136
	Overige personele lasten	3.023.595	21.145	3.044.740
Het gemiddeld aantal FTE's is		630,04	37,77	667,81
waarvan in het buitenland		0	0	0
4.2	Afschrijvingen	2020	2020	2020
		EUR	EUR	EUR
4.2.2	Materiële vaste activa	1.181.046	18.934	1.199.980
	Afschrijvingen	1.181.046	18.934	1.199.980
4.3	Huisvestingslasten	2020	2020	2020
		EUR	EUR	EUR
4.3.1	Huur	42.058	-	42.058
4.3.3	Onderhoud	446.815	84.789	531.604
4.3.4	Energie en water	816.075	52.734	868.809
4.3.5	Schoonmaakkosten	1.238.861	77.919	1.316.780
4.3.6	Heffingen	95.863	-	95.863
4.3.8	Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	2.156.024	-	2.156.024
4.3.7	Overige	22.008	-	22.008
	Huisvestingslasten	4.817.704	215.442	5.033.146

		PO	Kinderopvang	Totaal
Lasten (vervolg)				
4.4	Overige lasten	2020 EUR	2020 EUR	2020 EUR
4.4.1	Administratie en beheerslasten	589.246	92.562	681.808
4.4.2	Inventaris, apparatuur	798.116	5.706	803.822
	Leermiddelen	1.001.816	29.073	1.030.889
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	110.000	-	110.000
4.4.4	Overige	4.404.949	34.808	4.439.757
4.4.5	Buitengewone lasten	-	-	-
	Overige lasten	<u>6.904.127</u>	<u>162.149</u>	<u>7.066.276</u>

Financieel

5	Financiële baten en lasten	2020 EUR	2020 EUR	2020 EUR
5.1	Rentebaten	154.183	8	154.191
5.3	Waardeveranderingen fin. vaste activa en effecten	-	-	-
5.4	Overige opbrengsten fin. vaste activa en effecten	23.979	-	23.979
5.5	Rentelasten (-/-)	<u>111.756</u>	<u>1.072</u>	<u>112.828</u>
	Financiële baten en lasten	<u>66.406</u>	<u>-1.064</u>	<u>65.342</u>

B8 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten per sector

Baten primair onderwijs

Overheidsbijdragen

3.1	Rijksbijdragen	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	48.766.303	45.326.730	46.399.652
3.1.2	Overige subsidies OCW	2.172.123	1.436.500	1.678.028
3.1.3.2	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV Rijksbijdragen	317.448 <u>51.255.874</u>	- <u>46.763.230</u>	536.564 <u>48.614.244</u>

3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
3.2.2	Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies Ov overheidsbijdr. en -subsidies	7.271.410 <u>7.271.410</u>	6.377.145 <u>6.377.145</u>	6.412.654 <u>6.412.654</u>

Andere baten

3.5	Overige baten	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
3.5.1	Verhuur	399.305	438.650	420.398
3.5.6	Overige Overige baten	786.938 <u>1.186.243</u>	672.615 <u>1.111.265</u>	887.451 <u>1.307.849</u>

Lasten primair onderwijs

4.1	Personeelslasten	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
4.1.1	Lonen en salarissen	44.690.803	42.373.680	40.414.903
4.1.2	Overige personele lasten	3.023.595	3.005.300	3.338.620
4.1.3	Af: uitkeringen	832.903	711.500	669.299
	Personeelslasten	<u>46.881.495</u>	<u>44.667.480</u>	<u>43.084.224</u>
	Uitsplitsing			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	33.432.298		29.953.082
4.1.1.2	Sociale lasten	5.141.279		4.660.231
	Premie participatiefonds	1.241.392		1.092.876
	Premie vervangingsfonds	34.042		49.936
4.1.1.3	Pensioenpremies	<u>4.841.792</u>		<u>4.658.778</u>
	Lonen en salarissen	<u>44.690.803</u>		<u>40.414.903</u>
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	8.640	-	-17.797
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	2.046.483	1.893.800	1.806.499
4.1.2.3	Overig	<u>968.472</u>	<u>1.111.500</u>	<u>1.549.918</u>
	Overige personele lasten	<u>3.023.595</u>	<u>3.005.300</u>	<u>3.338.620</u>
Het gemiddeld aantal FTE's is		630,04		613,01
waarvan in het buitenland		0		0
4.2	Afschrijvingen	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
4.2.2	Materiële vaste activa	<u>1.181.046</u>	<u>1.109.330</u>	<u>1.030.265</u>
	Afschrijvingen	<u>1.181.046</u>	<u>1.109.330</u>	<u>1.030.265</u>
4.3	Huisvestingslasten	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
4.3.1	Huur	42.058	-	5.912
4.3.3	Onderhoud	446.815	385.150	363.563
4.3.4	Energie en water	816.075	841.150	806.196
4.3.5	Schoonmaakkosten	1.238.861	872.830	865.358
4.3.6	Heffingen	95.863	100.000	108.830
4.3.8	Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	2.156.024	1.840.000	1.978.230
4.3.7	Overige	<u>22.008</u>	<u>64.000</u>	<u>192.290</u>
	Huisvestingslasten	<u>4.817.704</u>	<u>4.103.130</u>	<u>4.320.379</u>

4.4	Overige lasten	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
4.4.1	Administratie en beheerslasten	589.246	536.685	488.215
4.4.2	Inventaris, apparatuur	798.116	789.215	783.465
	Leermiddelen	1.001.816	645.500	600.397
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	110.000	-	35.666
4.4.4	Overige	4.404.949	4.254.950	2.733.563
4.4.5	Buitengewone lasten	-	-	-
	Overige lasten	<u>6.904.127</u>	<u>6.226.350</u>	<u>4.641.306</u>
	Specificatie honorarium			
4.4.1.1	Onderzoek van de jaarrekening	46.585		50.820
4.4.1.2	Andere controleopdrachten	28.617		30.069
4.4.1.3	Adviesdiensten op fiscaal terrein	9.494		-
4.4.1.4	Andere niet-controlediensten	-		-
	Accountantslasten	<u>84.696</u>		<u>80.889</u>

Financieel primair onderwijs

5	Financiële baten en lasten	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
5.1	Rentebaten	154.183	156.100	173.976
5.3	Waardeveranderingen fin. vaste activa en effecten	-	-	-
5.4	Overige opbrengsten fin. vaste activa en effecten	23.979	22.000	20.038
5.5	Rentelasten (-/-)	111.756	44.600	41.830
	Financiële baten en lasten	<u>66.406</u>	<u>133.500</u>	<u>152.184</u>

Bestemming exploitatiesaldo primair onderwijs

Resultaat voor mutatie reserves	-4.439	3.410.757
Overige mutaties	-	
t.g.v. herwaarderingsreserve	-59.847	-71.259
t.g.v. bestemmingsreserves exploitatie	-514.896	1.314.986
t.g.v. bestemmingsreserves personeel	524.754	2.115.887
t.l.v. bestemmingsreserve Pernis	-	-171.036
t.g.v. algemene private reserves	-20.543	58.819
	<u>-70.532</u>	<u>3.247.397</u>
t.g.v. private Statutaire reserve	<u>66.093</u>	<u>163.360</u>

B8 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten per sector

Baten kinderopvang

	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
3.1 Rijksbijdragen	-	-	-
3.2.2 Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	2.827.829	2.759.850	2.721.519
3.5.6 Overige baten	-	-	-
Totaal baten	2.827.829	2.759.850	2.721.519

Lasten kinderopvang

	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
4.1.1 Lonen en salarissen	2.444.038	2.363.580	2.209.214
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	1.481	-	19.380
4.1.2.3 Overige personele lasten	19.664	-	16.409
4.2.2 Afschrijvingen Materiële vaste activa	18.934	-	10.899
4.3.1 Huur	-	-	-
4.3.3 Onderhoud	84.789	89.350	96.844
4.3.4 Energie en water	52.734	55.850	57.985
4.3.5 Schoonmaakkosten	77.919	78.170	81.180
4.4.1 Administratie en beheerslasten	92.562	82.725	73.170
4.4.2 Inventaris, apparatuur	5.706	15.400	11.646
Leer- en hulpmiddelen	29.073	25.885	48.701
4.4.3 Dotatie overige voorzieningen	-	-	-
4.4.4 Overige lasten	34.808	48.890	57.932
Totaal lasten	2.861.708	2.759.850	2.683.360

Financieel kinderopvang

	2020 EUR	Begroot 2020 EUR	2019 EUR
5.1 Rentebaten	8	-	91
5.5 Rentelasten (-/-)	1.072	-	878
Financiële baten en lasten	-1.064	-	-787

Bestemming exploitatiesaldo kinderopvang

Resultaat voor mutatie reserves	-34.943	-	37.372
t.g.v. herwaarderingsreserve	-	-	-
t.g.v. bestemmingsreserves exploitatie	-34.943	-	37.372
t.g.v. bestemmingsreserves personeel	-	-	-
t.l.v. bestemmingsreserve Pernis	-	-	-
t.g.v. algemene private reserves	-	-	-
	-34.943		37.372
t.g.v. private Statutaire reserve	-	-	-

B9 Overzicht verbonden partijen

Model E: Verbonden partijen

Verbonden partij, meerderheidsdeelneming	Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroeren de zaken	Overige	Eigen vermogen 31-12-2020	Resultaat jaar 2020	Deelname	Consolidatie
	x	x	x	x	x	x	x	EUR	x	%	Ja/Nee
								EUR	x	x	x

Verbonden partij, minderheidsdeelneming

Verbonden partij, minderheidsdeelneming	Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroeren de zaken	Overige	Deelname
	x	x	x	x	x	x	x	%
								x

Verbonden partij met belang in bevoegd gezag

Verbonden partij met belang in bevoegd gezag	Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroeren de zaken	Overige	Deelname
								%
								50

St. voor I.C.B.O. te Rotterdam eo

%

Toelichting op verbonden partijen:

De 2 leden van het College van Bestuur zijn lid van het bestuur van de stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam e.o.. De overige 2 bestuursleden van de stichting I.C.B.O. zijn bestuurders van de Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs.

Samenwerkingsverband

In het kader van Passend Onderwijs is PCBO aangesloten bij het Samenwerkingsverband PPO Rotterdam.

B10 Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen

WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

4.1 Vermelding bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen

Vermelding alle bestuurders met dienstbetrekking

Gegevens 2020

Functie	Voorzitter (J/N)	Naam	Aanvang functie	Einde functie	Omvang dienst- verband in Fte	Maximale bezoldiging 2020	Beloningen		Onverschuldigd betaald en niet terugontvangen bedrag 2020	Beloningen betaalbaar op termijn 2020	Overschrijding	
							2020 plus belastbare onkostenver- goedingen	2020			Totaal van bezoldiging 2020	maximale bezoldiging 2020
Voorzitter College van Bestuur	J	Middelkoop, D	1-1-2020	31-12-2020	1,0000	170.000	133.592	-	-	20.587	154.179	nvt
Lid College van Bestuur	N	Monster, P	1-1-2020	31-12-2020	1,0000	170.000	139.940	-	-	20.587	160.527	nvt

Gegevens 2019

Functie	Voorzitter (J/N)	Naam	Aanvang functie	Einde functie	Omvang dienst- verband in Fte	Maximale bezoldiging 2019	Beloningen		Onverschuldigd betaald en niet terugontvangen bedrag 2019	Beloningen betaalbaar op termijn 2019	Overschrijding	
							2019 plus belastbare onkostenver- goedingen	2019			Totaal van bezoldiging 2019	maximale bezoldiging 2019
Voorzitter College van Bestuur	J	Middelkoop, D	1-1-2019	31-12-2019	1,0000	164.000	123.371	-	-	19.962	143.333	nvt
Lid College van Bestuur	N	Monster, P	1-1-2019	31-12-2019	1,0000	164.000	131.814	-	-	19.954	151.768	nvt

Vermelding alle toezichthouders

Gegevens 2020

Functie	Voorzitter (J/N)	Naam	Aanvang functie	Einde functie	Maximale bezoldiging 2020	Bezoldiging 2020	Onverschuldigd betaald en niet terugontvangen bedrag 2020	Totaal van bezoldiging 2020	Overschrijding maximale bezoldiging 2020
Voorzitter Raad van Toezicht	J	Molenkamp, J	1-1-2020	31-12-2020	25.500	5.750	-	5.750	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	Groenewegen, N	1-1-2020	31-12-2020	17.000	2.071	-	2.071	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	van der Ent, D	1-1-2020	30-6-2020	8.454	1.950	-	1.950	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	de Bruijn, HWJJ	1-7-2020	31-12-2020	8.546	1.950	-	1.950	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	ter Maaten, J	1-1-2020	31-12-2020	17.000	3.071	-	3.071	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	Rietbergen, M	1-1-2020	31-12-2020	17.000	3.900	-	3.900	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	Lewis, MC	1-1-2020	31-12-2020	17.000	2.096	-	2.096	nvt

Gegevens 2019

Functie	Voorzitter (J/N)	Naam	Aanvang functie	Einde functie	Maximale bezoldiging 2019	Bezoldiging 2019
Voorzitter Raad van Toezicht	J	Molenkamp, J	1-1-2019	31-12-2019	24.600	5.750
Lid Raad van Toezicht	N	Groenewegen, N	1-4-2019	31-12-2019	12.356	1.553
Lid Raad van Toezicht	N	van der Ent, D	1-1-2019	31-12-2019	16.400	3.900
Lid Raad van Toezicht	N	ter Maaten, J	1-6-2019	31-12-2019	9.615	1.792
Lid Raad van Toezicht	N	Rietbergen, M	1-1-2019	31-12-2019	16.400	3.900
Lid Raad van Toezicht	N	Lewis, MC	1-1-2019	31-12-2019	16.400	2.096

De Raad van Toezicht wordt niet bekostigd vanuit de Rijksmiddelen.

4.2 Vermelding gegevens van een ieder wie de bezoldiging de toepasselijke norm te boven gaat

In 2020 zijn geen functionarissen in dienst geweest waarvan het belastbaar jaarloon uitsteeg boven de vastgestelde voor de instelling van toepassing zijnde normbedragen.

4.3 Bezoldigingsklasse en -maximum

Complexiteitspunten gemiddelde totale baten	6
Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen	3
Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten	4
Totaal aantal complexiteitspunten	13

Bezoldigingsklasse	E	
	2020	2019
	EUR	EUR
Bezoldigingsmaximum bij klasse E	170.000	164.000
Bezoldigingsmaximum voorzitter RvT	15%	25.500
Bezoldigingsmaximum lid RvT	10%	17.000
		16.400

C Overige gegevens

C1 Bestemming van het exploitatiesaldo stichting

De statuten bevatten geen voorschriften ten aanzien van de bestemming van het resultaat. De verdeling van het resultaat is als volgt:

	2020 EUR	2019 EUR
Resultaat voor mutatie reserves	-39.382	3.448.129
Overige mutaties	-	-
t.l.v. herwaarderingsreserve	-59.847	-71.259
t.g.v. bestemmingsreserves exploitatie	-549.839	1.352.358
t.g.v. bestemmingsreserves personeel	524.754	2.115.887
t.l.v. bestemmingsreserve Pernis	-	-171.036
t.g.v. algemene private reserves	-20.543	58.819
	<u>-105.475</u>	<u>3.284.769</u>
t.g.v. private Statutaire reserve	<u>66.093</u>	<u>163.360</u>

Deze verdeling is reeds verwerkt in de jaarrekening.

C2 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier vermeld dienen te worden.

Voorzitter College van Bestuur: D. Middelkoop

Lid College van Bestuur: P. Monster

Voorzitter Raad van Toezicht: J.M. Molenkamp

Lid Raad van Toezicht: M.C. Lewis

Lid Raad van Toezicht: M.P.G. Rietbergen

Lid Raad van Toezicht: N. Groenewegen

Lid Raad van Toezicht: J. ter Maaten

Lid Raad van Toezicht: H.W.J.J. de Bruijn

Rotterdam, 22 juni 2021

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en de raad van toezicht van Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de staat van baten en lasten over 2020; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

2MTDAAC7YEAQ-1784661751-158

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam
T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens; en
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 22 juni 2021
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. J.F. Vermeulen RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

D Bijlagen

D1 Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer 47595
 Naam instelling Stichting voor Protestants-Christelijk Basis- en
 KvK nummer Orthopedagogisch Onderwijs Rotterdam-Zuid
 41126540
 Adres Elzendaal 15
 Postadres Postbus 50529
 Postcode / Plaats 3007 JA Rotterdam
 Telefoon 010-4191300
 Fax 010-4197336
 E-mail pcbo@pcbordam.nl
 Internet-site www.pcbo.nl

Contactpersoon P. Monster
 Telefoon 010-4191300
 Fax 010-4197336
 E-mail p.monster@pcbordam.nl

Brin	Naam	Sector
04UT	Het Open Venster	PO
05YM	Koppeling	PO
08VN	Het Waterschip	PO
09CV	Beatrix	PO
09TP	Wilhelminaschool	PO
09YO	Het Middelpunt	PO
10MY	Beatrixschool	PO
10QX	Zalmpaat	PO
10QX-02	Westpunt	PO
12GJ	Steven Stermerdingschool	PO
12PF	De Hoeksteen	PO
12WT	De Klaver Carnisse	PO
12WT-dep	De Klaver Heijplaat	PO
13HY	Prins Willem-Alexanderschool	PO
13NA	Prinses Margrietschool	PO
13RP	Oranjeschool	PO
13YZ	Da Costaschool	PO
13YZ-01	De Nieuwe Haven	PO
14FC	Vreewijkschool	PO
14HU	Johan Bogermanschool	PO
14KK	De Parel	PO
14XB	Ds. O.G. Heldringschool	PO
16UW	Pniëlschool	PO
16WZ	De Akker	PO
16WZ-dep	Elout van Soeterwoudeschool	PO
16YB	De Sleutel	PO
16YU	Willem van Oranje	PO
16YU-dep	De Savornin Lohmanschool	PO
20KH	De Regenboog	WEC
20KH-dep	AJ Schreuderschool	WEC
04CR	Het Kleine Klavertje	Kinderopvang
06YC	Hummeloord	Kinderopvang
08RJ	Het Zonnehoekje	Kinderopvang
09PR	De Parel	Kinderopvang
13CO	De Kleine Elout	Kinderopvang
RP13	Jong Oranje	Kinderopvang
25AG	Dikkie Dik	Kinderopvang
AB40	Baloe	Kinderopvang
AB41	Eigenwijs	Kinderopvang
AB42	Peutereiland	Kinderopvang
AB43	Voorschool De Sleutel	Kinderopvang